

**MEMÒRIA DEL PROCÉS D'AVALUACIÓ PARTICIPATIVA
DEL PLA D'EDUCACIÓ I CONVIVÈNCIA DE SANT NARCÍS I
SANTA EUGÈNIA**

**L'avaluació participativa d'accions comunitàries com a metodologia
d'aprenentatge per a l'empoderament personal i comunitari
(edu2010-15122)**

Pere Soler, Anna Planas i Jordi Rieradevall

**Institut de Recerca Educativa
Universitat de Girona**

Girona, febrer del 2013

MEMÒRIA DEL PROCÉS D'AVALUACIÓ PARTICIPATIVA DEL PLA D'EDUCACIÓ I CONVIVÈNCIA DE SANT NARCÍS I SANTA EUGÈNIA

**L'avaluació participativa d'accions comunitàries
com a metodologia d'aprenentatge per a l'empoderament personal i
comunitari
(edu2010-15122)**

Agraïments:

**Joan Camps (CIJPSE),
Montse Felipe (Directora Escola Montfalgàs)
Almudena González (IES Santa Eugènia)
Marta Jové (Desenvolupament i Cooperació Social, Dpt. de Benestar Social i Família)
Pep Just (Cap d'àrea de serveis socials)
Pau Macaya (Xiroi's)
Ramon Macaya (Associació Veïns Santa Eugènia)
Edu Ortiz (Àrea de joventut Ajuntament de Girona)
Mapi Osés (IES Santa Eugènia)
Albert Quintana (coordinador AMPA's)
Jordi Roura (educador EBASP)
Mercè Sánchez (IES St.Eugènia)
Gemma Valeri (Directora Centre cívic San Narcís)
Mar Valls (Tècnica d'educació)
Xavier Ventura (Directors SBAS Güell)
Jaume Vilà (SETIC UdG)**

Institut de Recerca Educativa de la UdG

1. PRESENTACIÓ	4
2. L'INICI DEL PROCÉS	6
2.1. La negociació amb l'administració per a l'elecció del Plans de Desenvolupament Comunitari a escollir.....	6
2.2. L'inici del procés per a l'entrada en la comunitat de Santa Eugènia i Sant Narcís	8
2.2.1. El plantejament de la proposta d'avaluació participativa a la comunitat	9
2.2.2. Els participants en el procés: la configuració del primer cercle de l'avaluació participativa	12
3. CONTEXT DE LA COMUNITAT	14
4. ASPECTES METODOLÒGICS	16
5. EL PLANTEJAMENT I NEGOCIACIÓ DELS OBJECTIUS DE L'AVALUACIÓ PARTICIPATIVA I DEL SEU PROCÉS DE DESENVOLUPAMENT.....	18
5.1. Elaboració del Mapa d'accions i selecció de les línies d'actuació	18
5.1.1. La dinàmica comunitària per a la selecció de les línies d'actuació	19
5.2. Adaptació al territori dels indicadors d'avaluació	20
5.2.1. La dinàmica comunitària per concretar els eixos i variables a avaluar.....	20
5.3. La bola de les expectatives.....	23
6. L'AVALUACIÓ PARTICIPATIVA DE L'EVOLUCIÓ DEL PEIC	24
6.1. La dinàmica comunitària de la primera sessió desenvolupada: La línia cronològica.....	24
6.1.1. Les pautes inicials	24
6.1.2. El procés realitzat.....	25
6.1.3. Els resultats obtinguts.....	26
6.1.4. Tasques a fer i aspectes acordats.....	28
6.2. Informació complementària.....	28
6.3. Segona sessió d'avaluació de l'evolució del PEiC.....	30
6.4. Conclusions i observacions.....	35
7. L'AVALUACIÓ PARTICIPATIVA DEL FUNCIONAMENT DEL PEIC	38
7.1. El funcionament del PEiC avaluació: El fotomuntatge.....	38
7.1.1. Els resultats obtinguts.....	39
7.1.2. Una música per al PEiC	48
7.2. Ampliació de l'avaluació del funcionament: Cuinem un bon Pla!	49
7.2.1. Valoració dels organigrames del PEiC.....	49
7.2.2. Síntesi de les principals idees sobre el funcionament del PEiC.....	49

7.2.3. La dinàmica Cuinem un bon Pla!.....	50
7.3. Conclusions i observacions.....	52
8. L’AVALUACIÓ PARTICIPATIVA DELS RESULTATS DEL PEIC	54
8.1. La dinàmica comunitària: El plànol de la comunitat	54
8.1.1. Presentació i realització “El plànol de la comunitat”	54
8.1.2. Els resultats obtinguts.....	55
8.2. La dinàmica comunitària: “Els resultats tangibles i intangibles del PEIC” ...	59
8.2.1. Presentació i realització “Els resultats tangibles i intangibles del PEIC”	59
8.2.2. Els resultats d’aquesta dinàmica.....	59
8.3. Conclusions i observacions.....	63
9. AVALUACIÓ DEL PROCÉS D’AVALUACIÓ PARTICIPATIVA.....	65
9.1. La impressió dels participants un cop acabat el procés	65
9.2. La bola d’expectatives	66
9.3. El qüestionari final que s’adreça als participants	67
10. REFLEXIONS FINALS	69
11. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	71
 ANNEX 1: MAPA D’ACCIONS.....	 73
ANNEX 2: PLA D’AVALUACIÓ.....	75
ANNEX 3: ESTRUCTURES AMB LES QUE HA FUNCIONAT EL PLA	81

1 PRESENTACIÓ

El treball que aquí es presenta és el resultat d'avaluar participativament el Pla d'Educació i Convivència de Santa Eugènia i Sant Narcís arran d'un projecte de recerca que realitzen tres universitats (UAB, UB i UdG) sobre l'empoderament a partir de processos d'avaluació participativa. En aquest informe es presenta la memòria del treball realitzat al llarg d'un any amb un equip constituït per tècnics i responsables de les entitats vinculades al Pla d'Educació i Convivència d'aquests barris (PEiC).

Malgrat la voluntat inicial dels dinamitzadors d'aquest procés ha estat eixamplar les dinàmiques d'avaluació entre diferents grups i entitats del barri, el procés d'avaluació participativa realitzat s'ha limitat, finalment, al grup inicial configurat per un nombre reduït de tècnics i representants d'entitats del barri de Santa Eugènia. Aquesta limitació en el desplegament participatiu de l'avaluació en condiciona els resultats i s'ha de tenir present a l'hora de valorar-ne el producte final.

El procés d'avaluació participativa realitzat ha partit del ritme, l'interès i la voluntat dels membres que s'han implicat en l'avaluació. Justament aquesta és una de les característiques de l'avaluació participativa. Aquesta implicació ha comportat per a les persones que s'hi han vinculat:

- L'assistència i la participació a 10 reunions d'un parell d'hores de durada.
- La recollida d'informació i, en alguns casos, realització d'algun petit exercici de reflexió o de documentació.
- La disponibilitat, en alguns casos, per ser entrevistat.

A banda d'aquest material, s'ha recollit i treballat la documentació escrita sobre el PEiC (memòries, projectes o documents diversos sobre el pla) que el personal de l'Ajuntament o els membre implicats en el procés d'avaluació participativa ens han fet arribar. Val a dir, però, que es constata la manca d'un fons documental ordenat sobre aquest Pla. Un fons que hauria de permetre la consulta i la visió de conjunt sobre el procés desplegat al llarg dels anys i fer possible justament l'evidència dels resultats obtinguts i la feina feta. Les memòries existents no permeten veure amb claredat quin ha estat el paper desenvolupat pels diferents agents implicats i són una documentació molt limitada per a la construcció i avaluació del procés realitzat i els resultats obtinguts. Es troba a faltar en aquesta documentació un balanç de tipus qualitatiu que avaluï la incidència del Pla en les diferents entitats i la comunitat.

El procés s'inicia el setembre del 2011 amb els primers contactes amb l'Ajuntament de Girona i finalitza el gener del 2013 amb la presentació d'aquest informe al mateix grup protagonista del procés d'avaluació participativa realitzat.

El present informe és, doncs, el recull en format de memòria de les sessions d'avaluació fetes. Al tractar-se d'un procés d'avaluació participativa, els temes escollits, l'abast i l'aprofundiment del treball realitzat en cada tema i els resultats obtinguts, vénen totalment determinats pels interessos i la dedicació de les diferents persones que han compost el grup d'avaluació. Tant o més important que el resultat que aquí es presenta pensem que ha estat el procés viscut, els aprenentatges que cada una de les persones implicades ha realitzat i els elements de discussió i reflexió que s'han generat en cada un dels representats i que poden reproduir-se en altres instàncies.

2 L'INICI DEL PROCÉS

2.1. La negociació amb l'administració per a l'elecció del Plans de Desenvolupament Comunitari a escollir

En la presentació del projecte de recerca, a la convocatòria del Ministeri d'Educació i Ciència el desembre de l'any 2009, la Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària de la Generalitat de Catalunya va adjuntar una carta en la qual plantejava el seu interès en el desenvolupament i en els resultats d'aquest projecte. S'hi comprometia, així mateix, a facilitar i acompanyar l'entrada dels membres de l'equip de recerca a les diferents comunitats en les que estaven funcionant plans de desenvolupament comunitari.

A mitjans del primer any d'investigació, mentre l'equip d'investigadors estava treballant en el marc teòric del projecte, s'inicia el contacte amb la Direcció General per seleccionar les tres comunitats que s'implicaran en els casos d'estudi.

El 30 de juny de l'any 2010 es desenvolupa una sessió de treball a la qual assisteixen tres membres de l'equip de recerca i dos tècnics de la Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària. Tres són els objectius d'aquesta sessió. En primer lloc es tracta de construir els criteris a utilitzar per seleccionar les tres comunitats on es desenvoluparan els processos d'avaluació participativa. En segon lloc, es pretén explorar possibles comunitats que, en una primera aproximació, semblin apropiades per al desenvolupament d'aquests processos i que puguin estar-hi interessades. En darrer lloc, cal començar a plantejar el procediment a seguir, per part de l'equip d'investigació, per entrar a aquestes comunitats.

Dos són els criteris acordats per a la selecció de les comunitats. El primer és el criteri de "proximitat". L'equip de recerca està integrat per investigadors de tres universitats que es troben localitzades en llocs diferents. Si cada equip ha de desplaçar-se al llarg de tot un any per treballar en una comunitat sembla lògic plantejar, en termes d'eficàcia i eficiència, que equip i comunitat es trobin a una distància raonablement curta. Atès que estan funcionant més de 80 plans i que estan distribuïts per tot el territori, el criteri de proximitat pot ajudar en la selecció. Això vol dir que els tres plans seleccionats hauran d'estar pròxims a Barcelona- equip de la Universitat de Barcelona (UB) -, al Vallès Occidental- equip de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) – i a Girona- equip de la Universitat de Girona (UdG) -.

El segon criteri està relacionat amb els "tècnics comunitaris" que lideren els plans comunitaris. Es tracta d'identificar plans comunitaris en els que els tècnics comunitaris hagin destacat- sempre des del coneixement que en tenen els serveis centrals de la Direcció General- pel dinamisme en la gestió del pla o pels processos o projectes que han impulsat amb la població participant en el pla comunitari del seu barri. Una condició ineludible dels processos d'avaluació participativa és que els membres de la comunitat acceptin implicar-s'hi. Es parteix

de la base que, en principi, els tècnics i els barris que estiguin més acostumats a liderar i gestionar projectes estaran més predisposats a implicar-se en l'avaluació participativa.

L'encreuament d'aquests dos criteris ha de possibilitar la selecció de les comunitats a proposar per implicar-se en el projecte d'avaluació participativa dels plans comunitaris o de les accions comunitàries que s'hi desenvolupen.

En una primera aproximació es plantegen 9 comunitats o territoris en els quals s'estan desenvolupant plans comunitaris i que compleixen amb els dos criteris plantejats. Aquestes són: Badia del Vallès, Vilassar de Mar, Poble Sec, Trinitat Nova, Ciutat Vella, Salt, Ripoll, Girona, i, finalment, Olot.

Des de la Direcció General es comenta que, en l'època concreta en què es desenvolupa la reunió, la selecció pot ser complicada perquè els plans comunitaris estan en un moment delicat a causa, entre altres raons, de la crisi econòmica. D'una banda, hi ha plans de desenvolupament comunitari que estan a punt d'acabar els convenis que els sostenen i la Generalitat s'està plantejant si es renoven o no i els termes d'aquesta renovació. De l'altra, després de més de 10 anys de plans comunitaris la Direcció General s'està plantejant introduir modificacions en el document marc d'aquests plans.

Donades aquestes condicions, el més prudent sembla ser esperar a posar en marxa els contactes amb els plans comunitaris a que passi l'estiu, un cop resolt els possibles problemes derivats de les renovacions dels convenis.

La Direcció General es compromet a recopilar informació sobre els plans pre-seleccionats per passar a l'equip de recerca per tal de seleccionar, conjuntament, els tres que semblen més apropiats i amb més possibilitats de voler implicar-se en l'avaluació participativa.

Durant el mes de juliol de 2011 l'equip d'investigació processa la informació proporcionada sobre els diferents plans comunitaris pre-seleccionats. D'acord amb la Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària se seleccionen tres Plans Comunitaris: Sagrada Família (Barcelona), Badia del Vallès (Vallès Occidental) i Sant Narcís-Santa Eugènia (Girona). S'acorda, així mateix, que la Direcció General farà el primer contacte i que convocarà una reunió a les institucions responsables i als tècnics comunitaris.

El 21 de Setembre del 2011 es reuneixen a les instal·lacions de la Direcció General vuit membres de l'equip d'investigació, quatre tècnics dels serveis centrals de la Direcció General, tres representants d'institucions responsables de plans comunitaris (Fundació Pere Tarrés; Coordinadora d'Entitats Sagrada Família, Ajuntament de Girona), i, finalment, dos tècnics comunitaris (Sant Narcís-Santa Eugènia i Sagrada Família).

Els objectius de la trobada són:

a) Presentar el projecte d'investigació i emmarcar-hi l'avaluació participativa del pla de desenvolupament comunitari de cadascuna de les tres comunitats. En concret i pel que fa a aquesta última s'explica:

- Els objectius que persegueix
- La metodologia a seguir
- La dedicació i implicació que se sol·licita als plans comunitaris i als membres de les comunitats
- La durada del procés d'avaluació participativa

b) Obrir una discussió amb els assistents sobre el propi projecte d'investigació i sobre les possibilitats i problemàtiques que pot suposar per les institucions, el pla comunitari, el tècnic comunitari i els membres de la comunitat-, la implicació en aquest projecte.

c) Sol·licitar a cadascuna de les tres comunitats la implicació en l'avaluació participativa del seu pla de desenvolupament comunitari.

La trobada es va desenvolupar en dues fases. A la primera es va presentar el projecte de recerca i es va generar una discussió sobre les característiques del mateix i sobre les implicacions de la participació en ell per part de cada comunitat.

En la segona els assistents es van dividir en tres subgrups, integrats cadascun d'ells per la institució responsable i el tècnic de cada pla comunitari, pels membres de l'equip de recerca amb els que, si acceptaven participar en el procés, haurien de treballar en l'avaluació participativa, i, finalment, per un tècnic dels serveis centrals de Direcció General. L'objectiu d'aquest treball en subgrups era el de plantejar les possibilitats i problemàtiques específiques de cada pla de desenvolupament comunitari en relació amb el desenvolupament de l'avaluació participativa en el seu territori.

La sessió de treball va acabar amb el compromís, per part de cada pla comunitari, de respondre com més aviat millor sobre si estaven interessats o no en implicar-se en el desenvolupament de l'avaluació participativa.

Els responsables dels plans de desenvolupament comunitari de Sant Narcís-Santa Eugènia (Girona) i Badia del Vallès van respondre, als pocs dies, que estaven interessats en implicar-se en l'avaluació participativa. Des del Pla comunitari de Sagrada Família van respondre que, tot i considerar que era un procés molt interessant i els podia aportar molt, les seves condicions actuals els impedié implicar-se en el projecte.

Després de discutir diferents propostes amb la Direcció General per seleccionar un tercer pla, es va optar per plantejar al pla de desenvolupament comunitari del Poble Nou. Això significava que seria necessari fer una trobada amb els responsable d'aquell pla per explicar tot el procés i sol·licitar si es volien implicar en l'avaluació participativa. La resposta, després de la realització d'aquesta reunió, va ser positiva.

2.2. L'inici del procés per a l'entrada en la comunitat de Santa Eugènia i Sant Narcís

La preparació de l'entrada en la comunitat del PDC de Santa Eugènia i Sant Narcís es realitza a través de diverses reunions amb els responsables tècnics de l'Ajuntament de Girona. En aquestes sessions s'estudia quin abast ha de tenir la proposta, a qui es convida a la reunió inicial i quin serà el marc de treball per a realitzar el procés.

La primera impressió dels tècnics de l'Ajuntament és que ja s'ha treballat el tema de l'empoderament i la participació en diferents processos de planificació i avaluació, però el que més ha costat sempre ha estat la posada en pràctica de tot plegat. Es comenta que l'experiència pot aportar un major coneixement teòric i pràctic sobre l'avaluació. Es posa de manifest que:

- Interessa establir les regles del joc abans de començar. En experiències prèvies a nivell de l'Ajuntament hi ha hagut dificultats derivades de no definir prou bé quina és la funció del procés i quin rol té cada un dels participants en el procés.
- Interessa la presa de consciència de la gent

La discussió i la planificació inicial del procés d'entrada a la comunitat es realitza a partir d'un grup de treball format pel Cap de Serveis Socials de l'Ajuntament de Girona, el coordinador de Pla d'Educació i Convivència de l'Ajuntament de Girona, una directora d'un centre cívic del territori i l'equip de recerca de la UdG. Amb aquest grup de treball inicial es fan diferents reunions que permeten anar concretant l'estratègia de presentació, obertura i inici del procés d'avaluació participativa.

2.2.1. El plantejament de la proposta d'avaluació participativa a la comunitat

El primer tema que s'analitza és quin ha de ser l'objecte de l'avaluació participativa a fer. El PDC de Santa Eugènia i Sant Narcís es un pla vinculat a altres plans i programes que s'estan aplicant en aquest mateix territori. El conjunt de tots aquests plans i programes es reconeix amb el nom de Pla d'Educació i Convivència (PEiC) i és a partir d'aquest "pla de plans" que s'han configurat òrgans de participació, coordinació i gestió en el territori de Santa Eugènia i Sant Narcís. Aquest Pla engloba i dona emmarcament a tots els altres Plans i projectes que es desenvolupen sobre els dos barris: Sta Eugènia i St Narcís. Està integrat per entitats i serveis diversos. Aquesta plataforma incorpora el Pla Educatiu d'Entorn de Santa Eugènia i Sant Narcís (2005 i actualment en pròrroga), les actuacions de l'àmbit social del Pla de barris de Santa Eugènia i Can Gibert (2005 i ja finalitzat), i el Pla de desenvolupament comunitari (2010-2012).

La comunitat d'aquests barris actualment es troba en un moment delicat ja que:

- Hi ha un cert cansament i malestar arran del tancament del Pla de Barris i de la manera com ha acabat tot.
- Hi ha hagut una certa reivindicació d'espais comunitaris a La Marfà per part de col·lectius del barri i, finalment, s'ha determinat que aquest equipament serà gestionat per diferents tècnics que principalment depenen del Departament de Cultura de l'Ajuntament.

Es vol fer veure a la comunitat la necessitat de treballar –i treballar bé- en l'avaluació de les accions que es realitzen.

L'avaluació participativa és justament un mètode d'avaluació òptim en el treball comunitari i que té un gran valor afegit pels múltiples aprenentatges que implica. Està clar que pertoca a la mateixa comunitat determinar l'abast de l'avaluació a realitzar.

Sembla, doncs, que serà important insistir en les contrapartides que pot tenir implicar-se en el procés d'avaluació participativa.

Més enllà del producte que acabi produint l'avaluació que es realitzi, hi ha expectatives també en el procés i en les tècniques que puguin realitzar-se per tal d'afavorir la participació. El coneixement i l'aprenentatge d'aquestes tècniques avaluatives participatives i creatives contribueix, no només a l'aportació de coneixements, intercanvi d'informació i reflexió, sinó que també incideix a nivell emocional en els participants i en la seva vinculació al projecte.

Es proposa, doncs, que a partir d'aquesta realitat, l'objecte d'avaluació participativa sigui el PEiC. Per això, els passos que es concreten que cal seguir són a tres nivells d'organigrama, amb el benentès que abans i després de cada una d'aquestes reunions hi ha un treball de preparació i revisió realitzat per un grup de treball reduït (dos tècnics per part de l'Ajuntament i dos investigadors per part del grup de recerca de la UdG). L'objectiu d'aquest grup de treball mixt es justament compartir la informació sobre el procés d'avaluació participativa del PEiC i preparar l'entrada en la comunitat.

a) **Presentació de la proposta d'avaluació participativa a la Taula Directiva del PEiC**

Aquesta taula directiva està formada per personal polític i/o tècnic de l'Ajuntament de Girona, dels departaments d'Ensenyament i Benestar Social de la Generalitat de Catalunya, associacions de veïns i coordinadora d'AMPAS. En total són 8 membres. La presentació es fa el 28 novembre de 2011 i respon a la voluntat d'obtenir el seu vistiplau per a realitzar aquest procés en el marc d'aquest pla.

S'aprofita una de les reunions ordinàries que té aquest òrgan prevista el mes de novembre i el coordinador del PEiC informa en la reunió i posteriorment els fa arribar

electrònicament un document amb l'explicació més precisa del projecte i del procés d'avaluació participativa que vol endegar-se. La proposta obté el vistiplau.

b) Reunió de treball amb l'equip permanent

L'equip permanent està format pel coordinador del pla, la tècnica d'educació de l'Ajuntament, una tècnica del LIC, dos directors de centres cívics dels barris, un educador de l'EBASP i el coordinador d'AMPAS. El 20 de gener del 2011 l'equip de recerca de la UdG realitza una reunió de treball amb aquest equip permanent per tal d'informar de la voluntat de preparar la configuració del primer cercle (grup motor) i demanar-los la seva implicació i parer. Per això, se'ls explica el procés d'avaluació participativa i la voluntat inicial de configurar un mapa general de tots els serveis i programes que actualment componen el PEiC. Aquest producte s'entén que pot ajudar a visualitzar i ordenar un conjunt d'accions que actualment estan escampades en serveis i entitats diferents, malgrat formar part del PEiC, i a l'hora, pot ser una eina útil en el procés d'avaluació participativa en la mesura que permetrà prendre consciència conjunta de les dimensions del pla i escollir els aspectes prioritaris.

S'aprofita també aquesta reunió per mostrar una primera versió de la llista d'indicadors d'avaluació que l'equip de recerca ha configurat a partir de la seva experiència i la revisió bibliogràfica. Es tracta d'una taula d'indicadors àmplia i ordenada en quatre dimensions (context, evolució, funcionament i resultats). La proposta es valora positivament i s'acorda treballar a partir d'un esquema reduït d'aquesta classificació, amb la voluntat de simplificar i acotar més l'avaluació.

S'acaba concretant un ordre del dia de la presentació de l'avaluació participativa del PEiC a l'equip comunitari:

- Presentació del projecte a càrrec del coordinador del PEiC
- Presentació de l'equip UdG. Distribuir el full d'explicació cronològica de la recerca i presentar breument l'objectiu de l'estudi.
- Explicació del que pot aportar a tothom aquest treball: Prioritzar línies de treball, detectar possibilitats d'acció, enfortir les relacions entre la comunitat, major coneixement del barri i aprenentatges determinats.
- Com concretem l'estudi: Es reparteix el mapa del PEiC que s'ha dissenyat expressament per aquesta ocasió. S'explica que s'avaluarà el què decideixen les persones implicades en funció dels interessos i del que sigui possible assumir.
- Petició als assistents de la implicació en el projecte. S'acorda que per a la propera reunió s'enviarà la convocatòria a tothom.

c) **Presentació del projecte a l'equip comunitari**

La finalitat és configurar el primer cercle d'avaluació participativa. Aquest equip està format per unes 18 persones que representen a nivell tècnic les diferents administracions implicades (Ajuntament, Generalitat, escoles i instituts) i les principals entitats del territori (AMPAS, associacions de veïns, entitats esportives, entitats juvenils, etc.). El coordinador del PEiC ja havia informat als membres d'aquest equip de la voluntat d'iniciar un procés d'avaluació participativa i que en la següent reunió hi vindrien investigadors de la UdG implicats en aquest projecte.

La sessió es va realitzar el dia 6 de febrer seguint l'ordre de presentació previst. Hi va haver unes quantes intervencions per part dels membres de l'equip comunitari. Unes d'elles remarcant la importància i oportunitat d'aprofitar un treball per part de la universitat per fer una bona avaluació i revisió de la feina feta, i d'altres, posant de manifest les dificultats d'aconseguir la participació de les persones en el moment actual de deserció i de tancament de programes i recursos.

S'acorda convocar a tots els membres d'aquest equip en una primera reunió de configuració de l'equip motor del procés d'avaluació participativa el dia 13 de febrer.

2.2.2. Els participants en el procés: la configuració del primer cercle de l'avaluació participativa

La configuració del grup d'avaluació participativa es prepara inicialment en la reunió amb l'equip permanent del PEiC que va tenir lloc el 20 de gener de 2012 amb tots els tècnics implicats en aquest pla. Hi assisteixen 7 tècnics municipals i 3 membres per part de la UdG.

S'explica l'objectiu del projecte i les dimensions que entenem que poden formar part de l'avaluació participativa. La proposta és ben acollida malgrat que queda clar que és un mal moment per demanar implicació en el PEiC perquè els plans vinculats han acabat o s'han reduït dràsticament. També cal dir que hi ha hagut un canvi molt important en el govern municipal i s'han reorganitzat àrees i relacions i vinculacions amb les entitats implicades en el pla a avaluar.

S'acorda que la configuració del grup d'avaluació participativa ha de sortir de l'equip comunitari actual integrat per 18 membres. Per tant, en la propera reunió d'aquest equip se'ls presentarà el projecte i la voluntat d'iniciar un procés d'avaluació participativa, convidant-los a tots a formar part d'aquest equip inicial que és qui decidirà què avaluar i amb quin calendari treballar.

Finalment el dia 13 de febrer té lloc la primera reunió del que ha de ser l'equip motor del procés d'avaluació participativa del PEiC. Hi assisteixen un total de 12 persones (9 persones entre tècnics de l'administració i representants d'entitats i associacions i 3 persones provinents del grup de recerca de la UdG). Hi ha 5 tècnics municipals, el coordinador de les AMPAS del

territori, un representant d'associació de veïns, un responsable de centre infantil i juvenil parroquial, una directora d'escola i els 3 membres del grup de recerca UdG.

La primera impressió és satisfactòria. S'ha aconseguit un grup amb possibilitats de treball, amb trajectòries i procedències diverses. L'objectiu en aquest primer moment és assegurar la implicació d'aquest grup i eixamplar la seva participació i, si pot ser, multiplicar-la en altres espais i moments.

El grup realitza el treball previst en la primera sessió: Delimitar l'objecte d'avaluació. S'estableix també un calendari inicial de reunions una vegada al mes.

Els barris de Santa Eugènia de Ter i Sant Narcís, amb una ocupació física de 3,26 km², acullen una tercera part de la població de la ciutat de Girona, amb prop de 34.000 habitants l'any 2011. El fet migratori es fa molt palès si veiem com es distribueix la població segons quina sigui la seva procedència: 23.202 persones nascudes a l'Estat Espanyol, 8.630 amb nacionalitat estrangera no comunitària i 1.507 amb nacionalitat estrangera comunitària. La densitat de població¹ és de 694,82 a Santa Eugènia i de 378,55 a Sant Narcís.

Actualment, el territori que delimita aquests barris s'identifica amb una de les set zones d'actuació dels Serveis Bàsics d'Atenció Social -l'SBAS Güell, en aquest cas-. També pren sentit la unitat dels dos barris per l'organització de l'adscripció sanitària, identificant-se amb l'Àrea Bàsica Sanitària (ABS) Girona II.

Durant la segona meitat del segle passat, aquest territori fou un dels principals punts de recepció de famílies novingudes a Girona en les diferents onades migratòries, predominantment de caire estatal intern. Durant la dècada dels 90s i principis dels anys 2000, es produeix un procés gradual de substitució de famílies arrelades als barris per d'altres novingudes de procedència extracomunitària. A nivell administratiu, i a diferència de Sant Narcís, Santa Eugènia de Ter havia estat un municipi independent fins la seva annexió a Girona, l'any 1958. Cal destacar, a més, el creixement que representà per aquest barri la construcció del grup d'edificis d'habitatge social que urbanitzà el sector hortícola de Can Gibert del Pla.

Els dos Centres Cívics de l'SBAS Güell es troben situats en edificis emblemàtics de cada barri. Can Ninetes, a Santa Eugènia, és una masia que data del s. XV. Aquest equipament d'ús comunitari es complementa amb l'emblemàtica i rehabilitada fàbrica de filatures La Marfà. A Sant Narcís, de la seva banda, el Centre Cívic es troba ubicat a la Plaça de l'Assumpció, punt neuràlgic de la primera estructura urbana -a partir de 1944- que ordenaria posteriorment la retícula viària i residencial que donà caràcter al barri -juntament amb les cases blanques-.

Al llarg de la història del PEiC, s'han realitzat alguns estudis o esborranys de diagnòstics. El 2004 es va realitzar un esborrany de treball per a la consecució d'un diagnòstic comunitari dels dos barris (Serveis Socials de l'Ajuntament de Girona, 2004). El 2007 es va fer un diagnòstic centrant-se en la joventut (Pla d'Educació i Convivència, 2007) i un altre que no contemplava el barri de Sant Narcís (Blanco i Subirats, 2008). La personalitat dels barris s'explica nogensmenys per la varietat i presència del teixit associatiu², així com per l'interès d'abordar els reptes que

¹ Nombre d'habitants per cada hectàrea de sòl residencial (hab/ha).

² L'informe realitzat sobre l'estat del PEC de Girona per la Cooperativa ETCS (2010), recull un total de 114 entitats l'any 2010, xifra que caldria rebaixar una mica si tenim en compte que alguna de les entitats apareix comptabilitzada més d'una vegada, per la diversitat d'àmbits d'actuació de la mateixa. En qualsevol cas, podem parlar de l'existència d'un centenar d'entitats als barris de Santa Eugènia i Sant Narcís. L'any 2011 es comptabilitzaven 17 entitats i 16 serveis amb vinculació directa al PDC,

emanen de l'acollida de la immigració, la millora de l'espai públic, la lluita per la convivència, la cohesió social i la igualtat, des d'una voluntat d'actuació integral³.

A més, hi ha altres estudis que aborden alguns aspectes que no apareixen específicament reflectits en les dades del PDC, o bé que ho fan parcialment, delimitant-se només a algun dels barris. Podem destacar, en aquest sentit, l'extens estudi sobre la salut realitzat per Jover, Fortuny i Puigvert (2006) i el *Projecte d'intervenció integral del barri de Santa Eugènia-Can Gibert* (Ajuntament de Girona, 2005), entre d'altres.

³ La major part de la informació analitzada prové de la documentació generada en el marc de funcionament del propi PEIC, bàsicament memòries i informes d'ús intern.

Els processos d'avaluació participativa suposen i proposen **que les persones, individualment i col·lectivament, assignin valor a les activitats i projectes comunitaris en els quals participen o als resultats pels quals es poden veure afectades**. Aquest **procés reflexiu i deliberatiu** de valorar les pròpies accions i projectes no deixa de ser un procés socioeducatiu. En aquest sentit l'avaluació participativa es planteja més com un procés **d'aprenentatge individual i col·lectiu** que com una forma de control sobre els resultats obtinguts en el desenvolupament d'aquests programes. També com un procés de legítima i necessària gènesi i apropiació, per part dels membres de les comunitats, de tots aquells coneixements que formen part de la seva vida quotidiana o que se'n deriven.

L'avaluació participativa suposa una evolució important respecte a l'avaluació tradicional, ja que introdueix dimensions noves en el procés avaluator. El més destacat és el seu caràcter pedagògic perquè suposa l'inici d'un procés d'empoderament comunitari, en què les persones, els grups i col·lectius van assumint gradualment el protagonisme en la gestió de les situacions i problemàtiques que viuen quotidianament. Com indiquen Sharkey i Sharples (2008), en relació a l'anomenada avaluació de 4ª generació, avui en dia els enfocaments avaluatius haurien d'integrar valors plurals, adoptar un enfocament més col·laboratiu i interpretatiu i allunyar d'enfocaments positivistes que 'desempoderen' a la comunitat.

L'idea inicial del procés d'avaluació participativa del PEiC era planificar, entre l'equip tècnic del PEiC i els membre de l'equip de recerca de la UdG, les dinàmiques a realitzar en les sessions d'avaluació participativa, canalitzar les propostes dels participants en les sessions d'avaluació per tal que el procés fos el màxim de participatiu, i estimular la multiplicació de les dinàmiques i procés d'avaluació en les entitats i altres espais comunitaris. L'encàrrec professional dels participants (quantitat i diversitat d'encàrrecs laborals, participació en diversitat d'espais comunitaris, etc.) ha dificultat aquest procés. Malgrat la participació ha estat molt activa durant el desenvolupament de les sessions, la implicació més enllà de les sessions presencials ha estat més reduïda, essent l'equip d'investigació qui ha estructurat i planificat les dinàmiques de les sessions.

S'han realitzat un total de **8 sessions** d'avaluació participativa d'entre 1'30 h i 2 hores de durada del 13 de febrer de 2012 al 28 de gener de 2013. Hi han participat un total de 17 persones (14 agents de la comunitat i 3 investigadors de la UdG), amb una mitjana d'unes **8 persones** per sessió (5 agents comunitaris i 3 investigadors).

De totes les sessions d'avaluació participativa es realitza (veure taula 1):

- Una acta-resum de la reunió. Aquesta acta s'envia a tots els participants després de la reunió i en la següent sessió s'hi entren les esmenes, en cas que sigui necessari.
- Gravació àudio que posteriorment es transcriu per analitzar el discurs i complementar les memòries.

- Enregistrament d'un vídeo que s'edita per crear un vídeo-resum d'entre 6 i 15 minuts (en funció de la reunió) en el qual hi apareixen els comentaris i idees claus de la sessió. Aquests vídeos es penjen a l'espai del Youtube del grup de recerca. L'enllaç al vídeo-resum s'envia a tots els participants del procés d'avaluació participativa i a tots els membres del grup de recerca. Per a l'edició del vídeo l'equip rep el suport del tècnic del SETIC del Departament de Pedagogia.

Taula 1: Inventari de registre documental PEiC Santa Eugènia

ACTES PEIC		TRANSCRIPCIONS		ÀUDIO			VÍDEO			
DATA	Nº PÀG.	DATA	Nº PÀG.	DATA	TEMPS	TEMÀTICA	DATA	TEMPS VIDEO EXTENS	TEMPS VIDEO RESUM	TEMÀTICA
06/02/2012	2									
15/11/2011	2									
22/11/2011	4									
20/01/2012	2									
31/01/2012	3									
09/02/2012	1									
13/02/2012	3	13/02/2012	32			Dimensions	13/02/2012	1:02:54	9:04	Dimensions
27/02/2012	2									
12/03/2012	4	12/03/2012	29	12/03/2012	1:27:33	Evolució	12/03/2012	1:16:22	11:01	Evolució
16/04/2012	4	16/04/2012	32	16/04/2012	1:17:14	Funcionament	16/04/2012	57.49	18:27	Funcionament
15/05/2012	1									
18/06/2012	2	18/06/2012	13	18/06/2012	26:43 i 7:39	Anàlisi de resultats	18/06/2012	1:33:36	8:26	Anàlisi resultats
24/09/2012	3	24/09/2012	27	24/09/2012	23:15/ 55:33	Evolució	24/09/2012	1:26:49	7:07	Evolució
05/11/2012	3	05/11/2012	21	05/11/2012	1:25:34	Funcionament	05/11/2012	1:17:01	9:13	Funcionament
19/12/2012	2			19/12/2012	1:08:45	Anàlisi resultats				
28/01/2013	3	28/01/2013	11				28/01/2013	1:34:02		Avaluació procés

Així mateix, en el portal web de la recerca <http://www.citilabpro.eu/evaluacionparticipativa/> es penjen els resums de cada una de les sessions i alguns dels productes elaborats.

5 EL PLANTEJAMENT I NEGOCIACIÓ DELS OBJECTIUS DE L'AVALUACIÓ PARTICIPATIVA I DEL SEU PROCÉS DE DESENVOLUPAMENT

Es comença el procés d'avaluació participativa a partir de l'anàlisi i discussió de les principals línies de treball del PEiC i de la necessitat de delimitar l'avaluació participativa en alguna d'aquestes línies i àmbits de treball. Per fer-ho es realitza:

- Sessions de treball per definir el mapa d'accions del PEiC amb els tècnics comunitaris.
- Una sessió amb el grup d'avaluació participativa per:
 - o Seleccionar les línies d'actuació del procés d'avaluació participativa.
 - o Adaptar la proposat del pla d'avaluació a realitzar
 - o Reflexionar sobre les expectatives dels participants en el procés d'avaluació participativa.

5.1. Elaboració del Mapa d'accions i selecció de les línies d'actuació

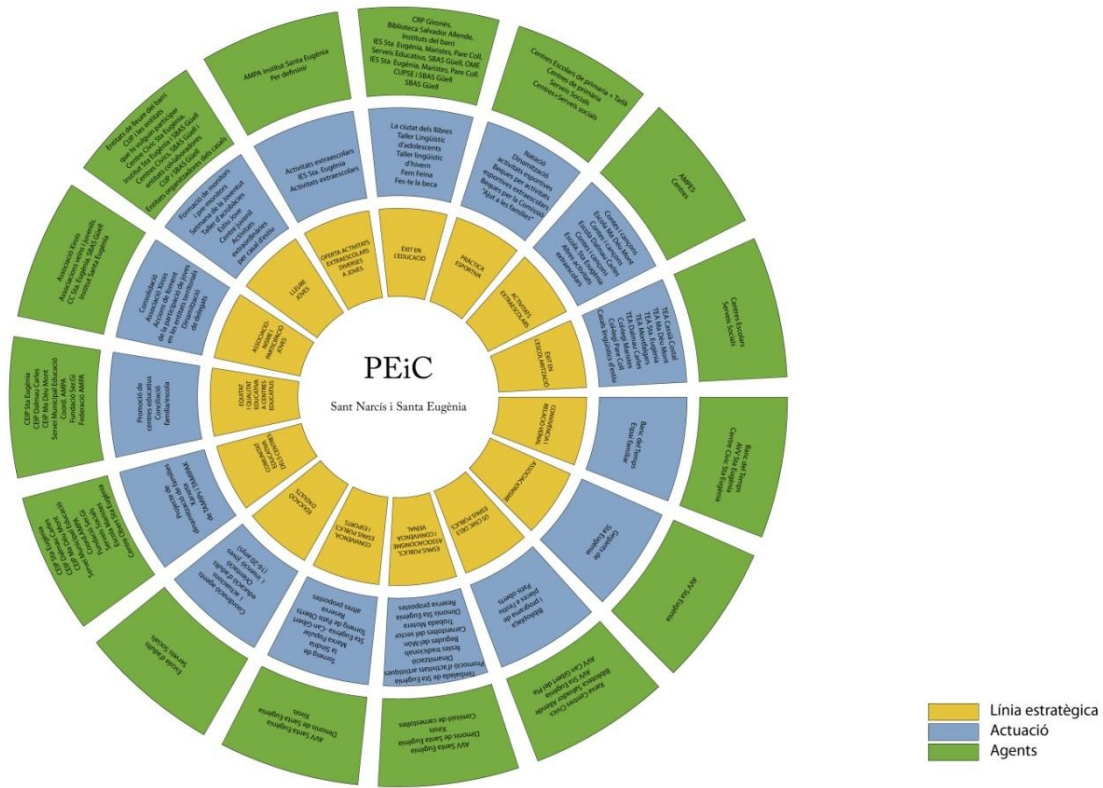
Una de les primeres tasques del procés d'avaluació participativa és consensuar amb els participants quin és l'abast del que volem avaluar. En aquest cas, la tasca inicial a fer és concretar què entenem per Pla d'Educació i Convivència de Sant Narcís i Sant Eugènia. Què aplega aquest pla?

Per realitzar aquest treball constatem que no hi ha una informació clara i explícita que reculli de manera ordenada i actual la informació que es requereix. És per això que, juntament amb alguns dels tècnics del pla, es realitzen unes reunions de treball per definir i delimitar, de manera senzilla, tot allò que pot incloure's dins el pla.

Es tracta d'elaborar un mapa visual (Vegeu annex 1) que pretén simplificar i ordenar l'abast de l'actual Pla, a partir de considerar en el dibuix les línies estratègiques que integren el pla, les línies d'actuació i els agents implicats.

Aquest treball de simplificació i representació gràfica es realitza conjuntament amb les tècnics del pla. A partir dels documents existents i de les esmenes i modificacions que s'hi fan s'elabora un catàleg amb tota la informació que llavors es tradueix en la figura final (veure figura 1 i annex 1).

Figura 1: Mapa PEiC Santa Eugènia i Sant Narcís

5.1.1. La dinàmica comunitària per a la selecció de les línies d'actuació

La dinàmica que es desenvolupa per seleccionar les línies d'actuació es centra en el treball a partir del **Mapa del PEiC**. El Mapa resultant s'imprimeix en un format gran que permeti la lectura còmoda i el treball en grup. Es presenta a tot el grup d'AP i se'ls demana que lliurement parlïn i comentin aquells aspectes que més els sorprenen, que més importància tenen o que desconeixen.

S'obre un debat interessant que permet recollir una primera impressió general del PEiC i d'aquests programes i accions que més visibilitat tenen o aquells que han passat més desapercebuts.

Finalment s'arriba a un consens i s'acota l'àmbit d'avaluació del PEiC en uns programes i línies concretes.

Amb la discussió a partir del mapa s'obtenen diferents aportacions:

- Tot està relacionat amb tot.

- Seria interessant fer un replantejament del PEiC.
- Cal centrar-nos en alguns eixos per facilitar-nos la feina. Cal tenir en compte la disponibilitat i possibilitats de la gent implicada en l'avaluació.
- Es proposa centrar-nos en 4 eixos: joves, convivència i cohesió social, èxit escolar.
- Infants i joves pot ser un àmbit que pot incloure molts eixos.

Finalment s'acorda per unanimitat treballar els àmbits:

- Infants i joves
- Convivència i cohesió social.

Per això es seleccionen els eixos següents:

- Associacionisme i participació dels joves
- Lleure i joves
- Pràctica esportiva
- Espai públic, associacionisme i convivència veïnal
- Convivència, espai públic i esports.
- L'èxit en l'educació

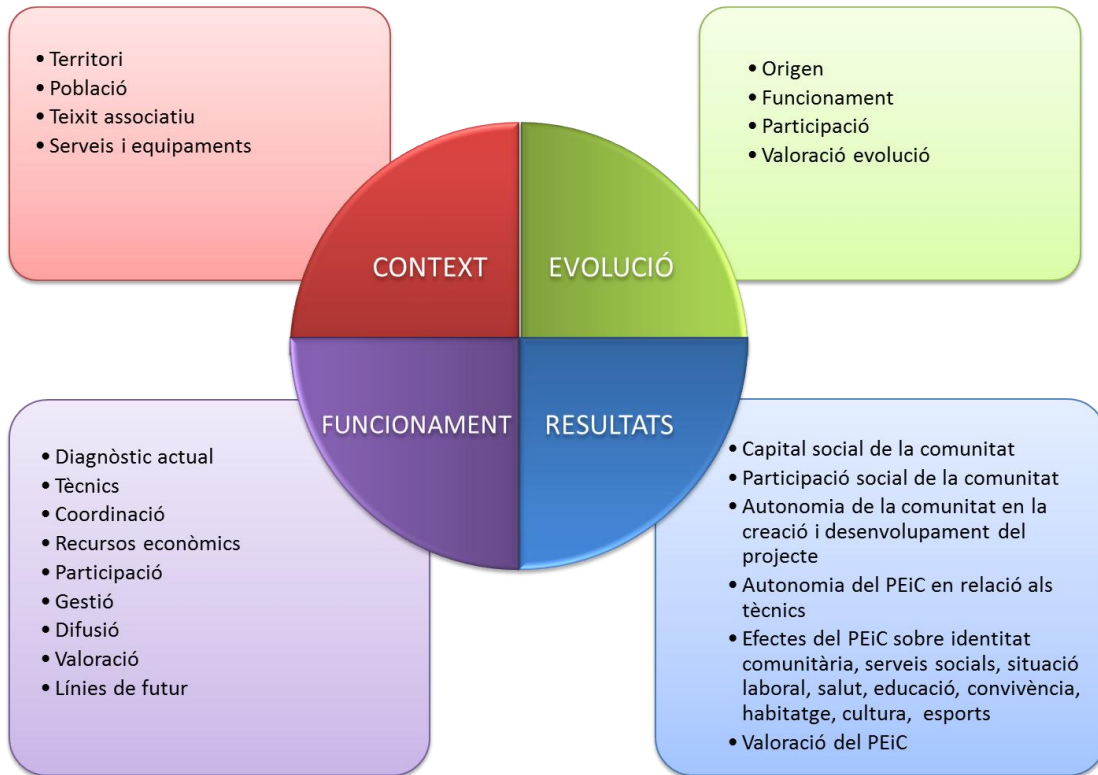
5.2. Adaptació al territori dels indicadors d'avaluació

L'adaptació al territori de la proposta inicial de pla d'avaluació participativa es realitza a partir del document de treball elaborat pel grup de recerca. Aquest document és adaptat i simplificat per tal de convertir-lo en una eina de treball i negociació amb el grup d'avaluació participativa (vegeu annex 2). El document recull bona part dels aspectes a considerar en una avaluació d'un Pla de Desenvolupament Comunitari. Recull les quatre dimensions possibles i per a cada una d'elles les variables, indicadors, identificadors i fonts d'informació a preveure.

5.2.1. La dinàmica comunitària per concretar els eixos i variables a avaluar

La dinàmica per concretar els eixos i variables d'avaluació a considerar en l'anàlisi del PEiC es realitza a partir del document del pla d'avaluació (vegeu annex 2) i dóna lloc a un document més simplificat que permet treballar fonamentalment amb les variables d'avaluació, sense considerar els indicadors i les fonts d'informació. Vegeu la figura 2.

Figura 2. Resum de la proposta d'avaluació participativa a debatre

El treball amb aquest document és el següent:

- Es presenta a través del power-point l'esquema amb les quatre dimensions i les diferents variables que poden ser objecte de la nostra avaluació.
- Es reparteixen fotocòpies a cada participant amb l'esquema que es projecte, per tal que s'hi puguin fer anotacions i comentaris.
- Es fa una ronda d'opinions per tal que tothom digui el què li interessaria més avaluar, i les mancances o aspectes que vulgui ressaltar. Al llarg d'aquestes intervencions es fan alguns comentaris i aportacions que van més enllà de propostes concretes a avaluar i que ja, per si soles, són opinions i valoracions sobre el PEiC que convé considerar. Algunes de les opinions més compartides o debatudes han estat:
 - Revisar l'origen del pla per tal d'entendre algunes situacions dels present.
 - Identificar quins són els elements que fan que les relacions funcionin i s'estableixi coresponsabilitat entre diferents agents.

- Un dels elements més complexos fa referència a la difusió i comunicació del Pla. No tothom coneix l'existència del PEiC i és molt difícil explicar a la gent que moltes activitats formen part del PEiC.

“Doncs el tema de comunicació, és un tema que tenim una mica pendent, la festa del pla és també una miqueta un tema de comunicació, de difondre tot el que fèiem, no? Quin valor ha tingut això, que ens està passant ara, quina evolució hem fet amb el tema de difondre el pla a tota la ciutat... tot el veïnat, no? Quanta gent del barri sap que hi ha un pla d'educació i convivència, a part dels que hi estem més involucrats, no? Com ho hem fet això, tinc feta una web? Bueno, organitzar una miqueta tota aquesta part pràctica.” (P8)

- La importància del treball en xarxa. Val la pena analitzar la seva evolució i evidenciar la riquesa de l'estructura que s'ha creat al llarg dels anys. Es considera important poder conèixer i contrastar les diferents estructures i òrgans que s'han posat en pràctica i veure en quina mesura han afavorit i respost a les demanes i necessitats de cada moment.

“El treball en xarxa que hem generat amb tots aquests anys de funcionament del pla, pues és un tema important, doncs com estàvem abans que tinguéssim el pla, quina relació hi havia, per exemple, entre les escoles, no? Que cadascuna anava una mica a la seva, amb les associacions, les entitats... les AMPAS, que sobretot participaven a l'escola, però que no tenien contacte amb el resta... les entitats veïnals no tenien relació amb els tècnics, no? Tot aquest espai de treball que ara trobem tant habitual i que és el més normal del món, bueno doncs és un valor important, no? I d'on ha sortit tot això, aquest treball, tota aquesta riquesa del treball que hem creat? Penso que també és un punt interessant que s'ha de veure, no?”.(P8)

- Es considera important aprofundir en el tema de la coresponsabilitat ja que s'opina que encara es treballa a partir d'un model de gestió tutelat. Cal caminar -colze a colze amb l'administració- cap a l'autogestió, per mitjà de la coresponsabilitat. Caldria valorar el funcionament de la coordinació dels agents implicats.

- Valorar les accions que s'han generat a partir del PEiC.

- Revisar la variabilitat d'estructures que s'han anat produint al llarg dels anys (s'ha provat de tot: comissions, mecanismes, ara es treballa per projectes, etc.).

“L'estructura que hem canviat, han canviat moltes estructures, hem passat del pla d'abans que tenia una estructura molt petita, era l'època que potser considereu més participativa de les entitats, que també hi havia els serveis però... com que no hi havia massa calés... després va haver-hi el pla de barris, va ser una aportació bestial de calés que va suposar problemes tècnics per gestionar aquests diners, no? Tenim l'estructura de comissions, es va canviar varies vegades, hem tingut deu estructures d'equips voluntaris més tancats, després equips de gestió, equips més oberts, equips de tot tipus. Ara tenim una estructura de projecte, no? Bueno, fer un cop d'ull a l'estructura també pot ser interessant, perquè ens pot donar pistes de cap a on hem d'anar, no? Si el que estem fent ara és correcte, no és correcte”. (P1)

- Les expectatives que diferents col·lectius i persones tenen sobre el PEiC és un altre tema que val abordar. Es considera que en determinats moments hi ha hagut un problema d'expectatives per part d'alguns col·lectius. El PEiC no ha pogut donar resposta a aquestes expectatives. Això ha condicionat que per exemple l'associació de veïns de Sant Narcís s'hagi desvinculat del Pla. Caldria ressituar què pot oferir el pla, quins són els objectius d'un pla com aquest. Per a les associacions de veïns és difícil dissociar, ja que tot es relaciona.

“Sí que percebo que hi ha hagut com un problema d'expectatives. O sigui, que les expectatives, almenys de la l'associació de veïns de Sant Narcís, el pla no les ha pogut complir, però perquè moltes no eren tampoc directament funció del pla”. (P4)

“Si, el que passa que entre tots serà bo veure el que espera un, i l'altre, i l'altre, perquè segurament no encaixaran les expectatives”.(P3)

El resultat és, doncs, centrar l'avaluació participativa en les dimensions i variables següents:

- Dimensió evolució: origen, funcionament, participació i valoració de l'evolució.
- Funcionament: coordinació, participació, difusió
- Resultats: participació, capital social, autonomia, efectes, valoració del PEiC.

5.3. La bola d'expectatives

Per finalitzar el plantejament de l'avaluació participativa es proposa fer la dinàmica de la “bola d'expectatives”. Els assistents hi estan d'acord i entre tots es construeix una bola de paper amb les expectatives que cada un dels assistents té en relació al procés d'avaluació participativa. Al final del procés d'AP es desfarà la bola per contrastar aquestes expectatives inicials amb el procés realitzat i els resultats finals. Algunes de les expectatives en relació al procés d'AP que verbalitzen els participants durant la sessió, i que il·lustrem amb cites literals, són:

“A mi m'agradaria que sortint d'aquí, d'aquest procés, poguéssim haver vist l'arrel del problema, què passa, què hi ha, i que aquesta participació que tant ens preocupa a tots doncs realment puguem trobar el vehicle o la manera de poder tirar, no?”(P8)

“Jo penso que aquí potser també estaria bé ressituar què és un pla, quines són les competències que té.”(P5)

“Entre tots serà bo veure el que espera un, i l'altre, i l'altre, perquè segurament no encaixaran les expectatives”.(P3)

S'acorda realitzar una sessió mensual del procés d'avaluació participativa.

6

L'AVALUACIÓ PARTICIPATIVA DE L'EVOLUCIÓ DEL PEIC

L'avaluació participativa de l'evolució del PEIC es realitza a partir de dues reunions comunitàries, una entrevista i la consulta de material documental.

6.1. La dinàmica comunitària de la primera sessió desenvolupada: La línia cronològica

Per fer una primera posada en comú dels aspectes que pot ser interessant aprofundir en l'avaluació participativa de la dimensió d'evolució del PEIC es prepara, de comú acord amb els tècnics implicats en el pla, la dinàmica de la línia cronològica. Amb aquesta dinàmica es vol convidar a treballar les variables escollides: origen, funcionament, participació i valoració de pla i, sobretot, fer una primera síntesi del que ha estat l'evolució del pla. La sessió on es treballa la línia cronològica es fa el dia 12 de març de 2012.

La línia cronològica temporal consisteix en una dinàmica en la que els participants lliurement poden anar fent anotacions de fets, dades o esdeveniments que considerin rellevants en l'evolució d'un aspecte concret, en el nostre cas, en l'evolució del PEiC. Cal per tant, establir un origen i una recorregut fins a l'actualitat i l'exercici consisteix, justament, en omplir de contingut el recorregut que es considera que s'ha realitzat. Aquesta treball amb la línia cronològica es realitza durant dues sessions; la primera el mes de març i la segona al mes de setembre. Entre una i altra sessió es cerca informació a partir d'entrevistes i anàlisi documental de l'evolució del PEIC

6.1.1. Les pautes inicials

La dinàmica es presenta inicialment amb un paper gran en format mural en el que tots els participants poden veure unes ordenades:

- a) En la línia vertical: importància baixa, mitja o alta.
- b) En la línia horitzontal: dels anys dels del 1998 fins a l'actualitat.

Es tracta d'omplir el mural amb aquelles anotacions que es considerin que formen part de l'evolució del PEiC i, per tant, cal posar en aquesta evolució cronològica tot allò que considerem significatiu en l'evolució d'aquest pla. Qualsevol anotació s'ha d'ubicar en lloc precís, tant pel que fa a moment cronològic, com també s'ha de valorar quina importància es creu que té en l'evolució del pla i, segons aquesta, situar-la a una alçada o altra de la línia cronològica.

6.1.2. El procés realitzat

Durant aproximadament una hora es va omplint la línia cronològica. Es distribueixen post-it entre els participants i cada anotació és comentada. Això fa que apareguin diferents temes d'interès i que en algun cas s'entri en valoracions i avaluacions de fets o trajectòries que han tingut lloc. Entre altres, alguns dels temes que són motiu de discussió durant l'exercici, hi ha:

- Any 2000: arrels del PEiC.
- Treball entre AMPAS (2002)
- 2004. Relació molt activa entre diferents entitats.
- Quant a joventut a partir del 2004 o 2005 es pacta amb l'ajuntament fer dos centres oberts nous (essent 3 ara a Santa Eugènia), atenent de 30 nens/es a 100 nens/es i joves. El 2008-2009 es torna a obrir el Centre Juvenil del CIJP, amb gran empenta fins avui.
- Pla Educatiu d'Entorn (2005)
- Inversió estructural del barri, amb un revulsiu pel Montfalgars amb la instal·lació de la biblioteca Montfollet (2008), ben aprofitada en favor del barri, no només per l'escola.
- 2008. Es detecta gran sensació de frustració (s'havien gastat 13 milions d'euros, i ningú semblava satisfet). La sensació és que la gent anava a les 4 comissions per veure quants diners arreglava cadascú.
- 2009. Avaluació del Pla de Barris, oportunitat perduda, la gent va marxar al no posar-se d'acord.
- Naixement de Xiroi's com a associació independent de l'AMPA (2009).
- 2011. Gran convenciment de treballar junts, independentment del tema econòmic.
- 2011. Dificultat d'arrencar després de les eleccions.
- 2011. Unes 30 entitats de Santa Eugènia formen la Mancomunitat, amb reunions periòdiques constants.
- Sortida de l'AVV de Sant Narcís (2011). No van veure cobertes les expectatives. És un problema gran ja que moltes de les diferents entitats i grups depenen de l'AVV. El PEiC no podia passar per sobre de certes decisions polítiques (cosa no compartida pels representants de l'Associació).
- Nou sistema d'organització per Projectes (2012).

Si ens fixem en les aportacions relatives als àmbits de treball acordats en la primera sessió (infants i joves i convivència i cohesió social) i els eixos seleccionats, els participants valoren molt positivament el treball de convivència i cohesió social que s'ha realitzat en el marc del PEiC i l'evolució d'aquest àmbit la dibuixarien en una línia ascendent.

“Que anem treballant en aquest tema i per nosaltres, que ens vingui un nen de Gàmbia, o que ens vingui un nen xinès, no en fem cap problema...” (P5)

“Vull dir, no s'han pogut fer extraescolars, tot el tema de immigració, treball amb famílies... hi ha hagut un munt de feina, que jo crec que això és el que ha cohesionat, i ha fet que...Santa Eugènia no sigui un Salt, per exemple, perquè hi ha hagut tota una sèrie d'activitats. Això s'ha de treballar molt eh...” (P5)

També es dibuixaria en una línia ascendent el treball en xarxa que s'ha realitzat en el marc del PEiC i que ha contribuït a millorar la convivència i la cohesió.

“A la vegada hi ha un gran convenciment, jo ho posaria a dalt de tot, i si pogués anar més amunt, més amunt, més amunt, hi ha un gran convenciment de que hem de treballar junts, i les entitats eh, com a tals, de dir, val la pena que fem...” (P1)

6.1.3. Els resultats obtinguts

Es considera oportú fer una roda inicial de comentaris, sobretot per conèixer, l'any d'incorporació al PEiC per part dels participants. La majoria han entrat en els darrers 4 anys. No hi ha ningú que entrés abans del 2005. Es considera que la dinàmica pot ser molt bona per conèixer què sap el grup i quins buits hi ha

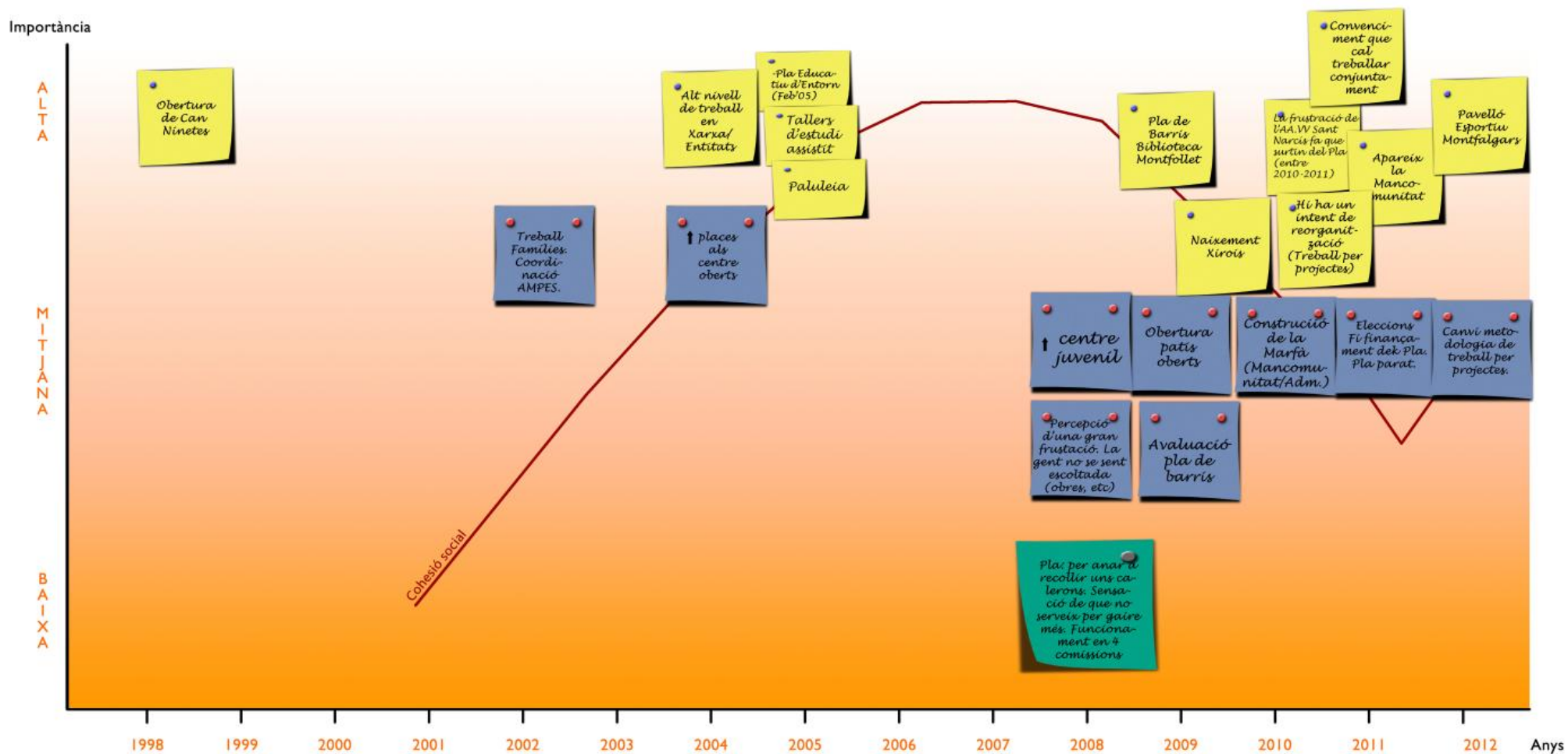
Les aportacions que acaben confeccionant la línia cronològica del PEiC es resumeixen en la taula 2.

Taula 2. Aportacions a la línia cronològica del PEiC.

ANYS	IMPORTÀNCIA		
	BAIXA	MITJA	ALTA
1998			- Obertura del Centre Cívic de Can Ninetes
2002		- Treball amb Famílies. Coordinació AMPES	
2003			
2004		- Augment de places als centres oberts	- Alt nivell de treball en Xarxa/Entitats
2005			- Pla Educatiu d'Entorn (febrer 2005) - Inici activitats grup de joves Patuleia - Tallers d'estudi assistit
2008	- Funcionament amb 4 comissions - Percepció que el PEiC serveix només per obtenir uns diners i no gaire més.	- Percepció d'una gran frustració. La gent no es sent escoltada (obres, etc.) - Augment de places Centre Juvenil	
2009		- Obertura patis oberts - Avaluació Pla Barris (oportunitat perduda)	- Pla de Barris- Biblioteca Montfullet - Naixement Xirois
2010		- Construcció de la Marfà (Mancomunitat/Adm.)	- La frustració de l'AA.VV Sant Narcís fa que surtin del Pla (entre 2010-2011)
2011		- Eleccions (dificultat d'arrencar després de les eleccions) - Fi finançament del Pla. Pla parat	- Hi ha un intent de reorganització (treball per projectes) - Apareix la Mancomunitat - Convenciment de que cal treballar conjuntament
2012		- Canvi metodologia de treball per projectes	- Pavelló esportiu Montfalgars

El resultat que finalment es mostra en el mural que es confecciona es pot veure en la figura 3 que presentem tot seguit.

Figura 3. Resultat de la línia cronològica aplicada en la primera sessió d'avaluació participativa de l'evolució del PEiC

6.1.4. Tasques a fer i aspectes acordats

- S'acorda que, dins les possibilitats de les persones implicades, es replicarà la dinàmica en altres col·lectius implicats en el PEIC. S'enviarà una graella amb l'eix cronològic a tots els agents implicats perquè en facin difusió i ho puguin completar de manera àgil. Això ha de permetre:
 - Omplir els buits històrics i d'evolució del PEIC que avui hem detectat i poder recollir totes les principals incidències que han configurat l'evolució del pla fins arribar a la situació actual.
 - Copsar, més enllà de les memòries oficials i les dades concretes, les sensacions i percepcions personals i les valoracions subjectives que no sempre es poden recollir a través de les memòries.
- Es revisen els indicadors de la dimensió evolució que es va acordar treballar. Es comenten i es distribueixen tasques tot fent un repàs de la plantilla de la dimensió evolució. S'acorda:
 - Per treballar la variable *Origen* es proposa contactar amb la Fina Espinosa, l'Enric Manuel, l'Albert Quintana i en Ramon Macaya.
 - Sobre *Funcionament*, s'explica que des de la universitat hi ha material sobre el diagnòstic comunitari, però en Xavi Ventura segur que en té de més específic (també dels Tècnics).
 - Falta la informació prèvia a 2006 dels recursos econòmics. En Xavier V. pot ser que ho tingui.
 - Es discuteix com recollir l'indicador 5, la continuïtat. Cadascú es compromet a buscar la informació.
 - La *Participació al llarg del temps*. No hi ha un pla de difusió del PEiC més enllà de la Festa del Pla, quan hi ha moltes accions a destacar (exemple: patis oberts).
 - D'*Entitats*, aquestes ja es tenen referenciades.
 - De la variable *Valoració de l'evolució*, es considera positiu que es pugui treballar a nivell de grups i entitats implicades en el pla. Es comenta que el mateix equip permanent ho pot fer.

6.2. Informació complementària

Les aportacions a la línia cronològica es completen més enllà de la sessió. Un cop acabada la dinàmica es configura el document informàtic amb tot el treball realitzat i un petit audiovisual que permet conèixer les aportacions fetes. Aquest material és tramès a totes les persones

implicades en l'avaluació participativa i se'ls demana expressament que completin el resultat amb altres aportacions que considerin oportunes.

El resultat, uns dies després, és el que conté la següent taula 3.

Taula 3. Noves aportacions a la línia cronològica del PEiC

ANYS	IMPORTÀNCIA			
	FETS	BAIXA	MITJA	ALTA
1997 - 1998	- Inici de la coordinació de les AMPAs i demanda d'un Pla d'Acollida per part seva. - Reunió a instància de les AMPAs sobre l'escolarització amb conjunt d'entitats del barri, escoles i serveis socials (juny 1998).			- Obertura del Centre Cívic de Can Ninetes
1999	- Constitució de la Comissió Tècnica d'Ensenyament de Santa Eugènia-Can Gibert del Pla (abril). - AMPAs presenten document de propostes per a un Pla de Zona del Sector (juny).			
2000	- Presentació al sector del Pla Educació i Convivència (maig). - Aprovació del PEiC a la seu de la delegació del Dept. d'Ensenyament per part de l'Ajuntament, Delegació d'Ensenyament i Universitat (juny). - Entrada del PEiC al registre de l'Ajuntament (juny). - Assignació de fons per a les escoles (octubre).			
2001				
2002			- Treball amb Famílies. Coordinació AMPES	
2003				
2004	- Diagnòstic Social dels barris de Santa Eugènia i Sant Narcís (maig). - Constitució del primer Equip Comunitari, amb encàrrec de fer d'enllaç i involucrar tant les entitats com els tècnics per realitzar un projecte de caire comunitari (setembre). - Presentació nou PEiC, amb proposta d'objectius per àmbits i del treball per comissions (15 desembre).		- Augment de places als centres oberts	- Alt nivell de treball en Xarxa/Entitats
2005	- Inici PDC (convocatòria 2005).			- Pla Educatiu d'Entorn (febrer 2005) - Inici activitats grup de joves Patuleia - Tallers d'estudi assistit
2006				
2007				
2008		- Funcionament amb 4 comissions - Percepció que el PEiC serveix només per	- Percepció d'una gran frustració. La gent no es sent escoltada (obres, etc.)	

		obtenir uns diners i no gaire més.	- Augment de places Centre Juvenil	
2009			- Obertura patis oberts - Avaluació Pla Barris (oportunitat perduda)	- Pla de Barris-Biblioteca Montfullet - Naixement Xirois
2010			- Construcció de la Marfà (Mancomunitat/Adm.)	- La frustració de l'AA.VV Sant Narcís fa que surtin del Pla (entre 2010-2011)
2011			- Eleccions (dificultat d'arrencar després de les eleccions) - Fi finançament del Pla. Pla parat	- Hi ha un intent de reorganització (treball per projectes) - Apareix la Mancomunitat - Convenciment de que cal treballar conjuntament
2012			- Canvi metodologia de treball per projectes	- Pavelló esportiu Montfalgars

6.3. Segona sessió d'avaluació de l'evolució del PEiC

La segona sessió d'avaluació de l'evolució del PEiC es realitza el 24 de setembre del 2012. L'objectiu és validar i ampliar la informació sobre l'evolució del PEiC. Per això es recorda el procés realitzat fins al moment i al tractar-se de l'inici de la segona fase, es fan les presentacions amb els nous integrants del grup en representació també l'IES Santa Eugènia.

Per ampliar i validar les informacions que tenim es:

- Distribueixen fotocòpies de la taula de síntesi d'accions fetes en el PEiC des dels seus inicis.
- Penja la línia cronològica que vam fer a la primera reunió.
- Distribueixen sobre unes taules addicionals les notícies relatives al PEiC que s'han publicat al diari "El Dimoni de Santa Eugènia".

Amb tot aquest material es fa un repàs a la taula d'evolució que teníem, on es van afegint i modificant les informacions pertinents. La taula es projecte en pantalla gran per tal que tothom pugui visualitzar i donar el vistiplau a les introduccions i modificacions que s'hi realitzen.

Destaquem alguns comentaris dels participants respecte a moments clau de l'evolució del PEiC:

- Origen i nom:

“ Perquè de fet lo que en principi demanaven les AMPAs, que és lo que es portava en aquell moment, era fer un pla d'acollida a nivell de sector; que l'acollida no les podien fer només les escoles, sinó que l'acollida hi havia altres serveis, que no eren només les escoles, que havien de participar d'un pla d'acollida; volia dir fer un pla d'acollida integral. Tant aquí a Can Ninetes, o els Serveis Socials, com si passaven bueno, altres àmbits, que cada servei avisés als altres de que ha arribat una família nova, per tant es fes un circuit d'acollides, saber si els seus fills estaven a nivell de sanitat, a nivell d'escola, a nivell, doncs... I aquest era una mica gairebé com planificar o establir un pla d'acollida que tinguessis una mica una visió de conjunt i un tractament unitari de les... I per això una mica, bueno, al final es va establir aquest nom i... ” (P2)
- Primera crisi:

“I el 2004.... Va ser com la primera crisi del Pla, no? De dir 'ostres, el Pla no funciona...'. Havia quedat molt un pla escolar perquè hi havia Ensenyament; a nivell de Serveis Socials de l'Ajuntament, tampoc, sí que havia sortit l'Amadeu, però no s'havia integrat com ara està integrat dintre lo que és l'equipament de barri i tot això, no? Llavors es va dir 's'ha de fer un salt', no? I va haver-hi un moment de crisi, i llavors va canviar la part política, però també des de la part tècnica i veïnal vam dir 'home, si hem de fer un salt, fem-lo a partir d'un diagnòstic'; que era un diagnòstic que vàrem elaborar nosaltres, perquè en aquest cas la UdG, que a les primeres comissions hi era al principi però després va dir 'ah, si no podem fer diagnosi, no hi som', i al final la vàrem fer nosaltres una mica a partir de les comissions i a partir dels eixos, a veure quines coses...” (P2)
- Segona crisi:

“(...) la gran frustració de la gent'. Jo ho valoraria amb un 3, és a dir, és molt important això. Ja el 2008 comencem a tenir una espècie de crisi, de que això no acaba d'anar, les Comissions no acaben de...” (P1)
- La Mancomunitat:

“I això és la Mancomunitat. O sigui, lo que es pretén és que sigui com una evolució de l'organització, del treball en xarxa que hem fet les entitats a través del Pla... Que de fet ja ho va provocar el Pla d'Educació i Convivència, però és clar, al principi era molt incipient, però després de tots aquests anys de Pla...” (P2)

“A mi em sembla que la Mancomunitat va ser una mica com dir 'nosaltres què?', i llavors va dir 'no, nosaltres...'. ” (P1)
- Estat actual del Pla:

Sí, jo crec que necessita una metamorfosi, directament. Vull dir que és una etapa que s'ha acabat (P9)

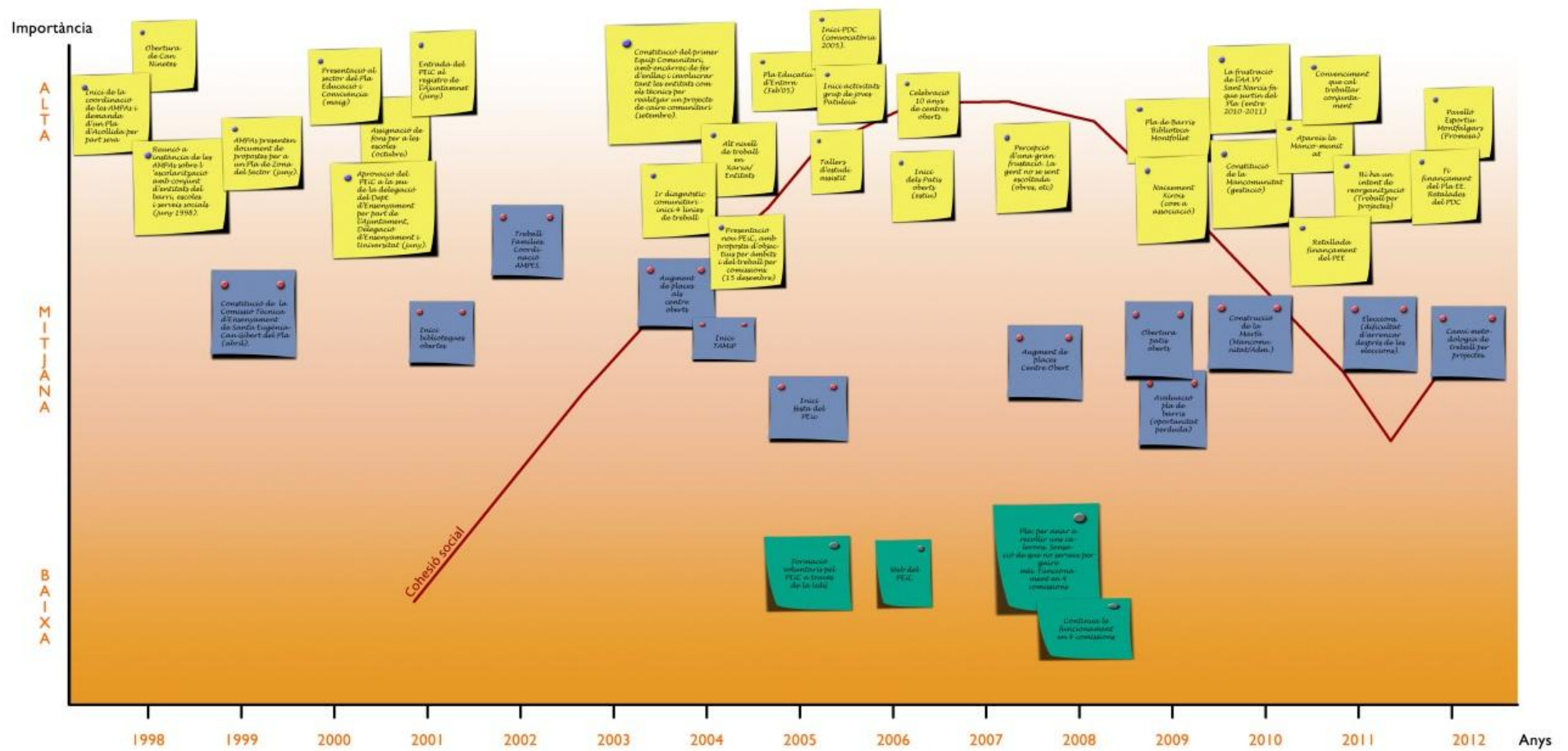
Les accions més destacades de l'evolució del PEiC, segons les aportacions dels participants, queden recollides a la següent taula i en la següent figura (taula 4 i figura 4).

Taula 4. Noves aportacions a la línia cronològica del PEiC
a partir de la reunió del 24/09/2012

ANYS	FETS	IMPORTÀNCIA		
		1	2	3
1997 1998	- Inici de la coordinació de les AMPAs i demanda d'un Pla d'Acollida per part seva.			X
	- Reunió a instància de les AMPAs sobre l'escolarització amb conjunt d'entitats del barri, escoles i serveis socials (juny 1998).			x
	- Obertura del Centre Cívic de Can Ninetes			X
1999	- Constitució de la Comissió Tècnica d'Ensenyament de Santa Eugènia-Can Gibert del Pla (abril).		X	
	- AMPAs presenten document de propostes per a un Pla de Zona del Sector (juny).			X
2000	- Presentació al sector del Pla Educació i Convivència (maig).			X
	- Aprovació del PEiC a la seu de la delegació del Dept. d'Ensenyament per part de l'Ajuntament, Delegació d'Ensenyament i Universitat (juny).			X
	- Entrada del PEiC al registre de l'Ajuntament (juny).			X
	- Assignació de fons per a les escoles (octubre).			X
2001	- Inici biblioteques obertes		X	
2002	- Treball amb Famílies. Coordinació AMPES		X	
2004	- Constitució del primer Equip Comunitari, amb encàrrec de fer d'enllaç i involucrar tant les entitats com els tècnics per realitzar un projecte de caire comunitari (setembre).			X
	- 1er diagnòstic comunitari- inici 4 línies de treball			X
	- Augment de places als centres oberts		X	
	- Alt nivell de treball en Xarxa/Entitats			X
	- Presentació nou PEiC, amb proposta d'objectius per àmbits i del treball per comissions. (15 desembre).			X
	- Inici TAMiP		X	
2005	- Inici PDC (convocatòria 2005).			X
	- Pla Educatiu d'Entorn (febrer 2005)			X
	- Inici activitats grup de joves Patuleia			X
	- Tallers d'estudi assistit			X
	- Formació voluntaris pel PEiC a través de la UdG	X		
	- Inici Festa del PEiC		X	
2006	- Projecte PROA (MEC)(2a.) (Programa acompanyament escolar secundària)			
	- Web del PEiC	X		
	- Celebració 10 anys centre oberts			X
	- Inici dels Patis oberts (estiu)			X
	- Xiroi's- naixement de l'activitat ??			
2008	- Continua el Funcionament amb 4 comissions	X		
	- Percepció que el PEiC serveix només per obtenir uns diners i no gaire més.	X		
	- Percepció d'una gran frustració. La gent no es sent escoltada (obres, etc.)			X
	- Augment de places Centre Obert		X	
2009	- Obertura patis oberts		X	
	- Avaluació Pla Barris (oportunitat perduda)		X	
	- Pla de Barris- Biblioteca Montfollet			X
	- Naixement Xirois (com a associació)			X
2010	- Construcció de la Marfà		X	
	- La frustració de l'AA.VV Sant Narcís fa que surtin del Pla (entre 2010-2011)			X
	- Constitució de la Mancomunitat (gestació)			X

2011	- Eleccions (dificultat d'arrencar després de les eleccions)		X	
	- Retallada finançament del PEE			X
	- Hi ha un intent de reorganització (treball per projectes)			X
	- Apareix la Mancomunitat			X
	- Convenciment de que cal treballar conjuntament			X
2012	- Canvi metodologia de treball per projectes		X	
	- Pavelló esportiu Montfalgars (promesa)			X
	- Fi finançament del Pla EE. Retallades del PDC			X
	- Primera reunió taula directiva del PEIC després de les eleccions			

Figura 4. Resultat de la línia cronològica després de la segona sessió d'avaluació participativa de l'evolució del PEIC

6.4. Conclusions i observacions

En el procés d'AP realitzat, ha estat molt important la implicació d'una de les persones que van endegar el PEiC, estant-hi vinculada durant tot el procés i fins el moment actual. S'observa la corba que ha efectuat el PEiC en relació a la cohesió social i als efectes de l'escolarització d'infants i joves de famílies amb pocs recursos socioeconòmics, sobretot de famílies nouvingudes.

El PEiC neix d'unes necessitats detectades a partir de la Coordinadora d'AMPAs de Santa Eugènia i Sant Narcís, a finals de la dècada dels 90s del segle passat, prenent el nom de Pla d'Educació i Convivència l'any 2000. El 2004, arran de l'embranchida que agafa el pla, s'emprèn la tasca d'estructurar l'organigrama per un rendiment més eficaç. El PEiC s'estructura en 4 comissions de treball. L'aparició dels Projectes de Desenvolupament Comunitaris (PDC) a nivell català i la inclusió de la zona en el programa de Projecte Educatiu d'Entorn (PEE) -anys 2004 i 2005- augmenta les possibilitats d'actuació del PEiC.

En aquest sentit, es viu una etapa de 5 anys que coincideix amb un alt rendiment de les 4 Comissions, on es consensuen les diferents accions a realitzar, així com la seva dotació econòmica. Al seu torn, també va variant la morfologia física del territori, per les millores promogudes pel Pla de Barris a nivell de reestructuració urbana i infraestructural. Aquesta etapa entra en crisi quan l'Associació de Veïns de Sant Narcís decideix abandonar el PEiC en el període 2010-11, influïda la decisió -entre d'altres motius- per l'absència de solucions a les demandes de preservació del barri davant les molèsties ocasionades per la construcció del TGV al seu pas per Girona, i per la sensació de manca de voluntat de debat en el si de les Comissions per part de diferents representants d'altres entitats i institucions.

El 2011, a més, es produeix un canvi de govern municipal. Les retallades del PEE i l'afebliment de la interlocució entre entitats i administració local, plantegen la reestructuració del pla. En resulta la fi del treball per Comissions, substituint-lo pel treball per Projectes. Durant l'any 2012, malgrat tot, finalitzen les aportacions econòmiques provinents del PEE, i el PDC pateix grans retallades pressupostàries. Els canvis produïts en aquests dos anys, comporten un cansament per part dels agents implicats en el PEiC. La Mancomunitat Santa Eugènia-Can Gibert, constituïda l'any 2011, integra pràcticament la totalitat de les entitats d'aquest territori, i està actualment en procés d'abandonar el PEiC.

Podem definir, a partir de les diferents dades analitzades durant el procés d'AP, que el PEiC viu tres grans etapes entre els anys 1997 i 2013:

- La primera transcorre entre els anys 1997 i 2004, caracteritzada per la mobilització veïnal vinculada als efectes de l'increment de les desigualtats socials detectades a partir del creixement de l'escolarització d'infants i adolescents de famílies nouvingudes, així com de la intensificació del nombre de persones usuàries dels serveis d'atenció primària municipals.

- La segona etapa s'identifica amb la participació activa de les entitats veïnals, amb una estructura que pretén abordar tota la problemàtica social del territori a partir d'una implicació activa en les quatre comissions. El període transcorre des de l'any 2004 al 2011, i coincideix amb la possibilitat de gestionar de manera consensuada la injecció econòmica que suposa la inclusió de diferents plans (PDC, PEE i Pla de Barris, sobretot) en el paraigües del PEiC inicial.
- Del 2011 fins l'actualitat, es viu un declivi quant a participació i actuacions reconegudes com a pròpies i facilitades per l'existència del PEiC. Per la davallada dels recursos a gestionar i la ruptura de la interlocució entre agents veïnals i agents de perfil tecnicopolític, s'obre un període de reflexió i replantejament de cap on ha d'anar el PEiC. Malgrat la finalització oficial del PDC, el PEiC representa una experiència de dinamització comunitària de 16 anys, cosa que augura un retorn a la primera etapa, quan la provisió de la igualtat d'oportunitats en el si de les escoles esdevingué l'espurna inicial d'aquest projecte històric al territori.

L'evolució del PEiC durant aquest període de 16 anys, a banda dels períodes esmentats, es veu delimitada per dues vessants estretament relacionades: escola i cohesió social. Si bé és cert que la provisió d'un pla escolar, en els seus inicis, quedava lligada a la implicació de diferents agents del territori per promoure la cohesió social, podem dir que s'aconsegueix una alta participació durant la segona etapa que, sense deixar de banda el fet escolar i extraescolar, estructura una xarxa forta de relacions entre representants d'entitats, centres educatius i administracions públiques.

Aquest fenomen té un gran impacte en la dinamització dels barris implicats en aquest procés d'AP, però es fa difícil de quantificar-ne l'abast real. És per aquest motiu que amb els membres del grup comunitari parlem d'èxits tangibles i intangibles. El punt més difícil resulta ser el fer un càlcul de la importància que ha tingut el PEiC al territori basant-nos en aquelles persones que n'han estat beneficiàries però que o bé desconeixen la seva existència, o bé no tenen elements suficients per ponderar-ne els guanys obtinguts amb certa exactitud. És a dir, ens queda només el testimoni d'un reduït nombre de persones enteses en el desenvolupament del PEiC -per haver-hi participat des dels seus inicis, més o menys activament- i, en la majoria dels casos, l'experiència de participants d'incorporació tardana al PEiC.

L'experiència sorgida de l'evolució del PEiC, juntament amb la persistència de la voluntat d'algunes de les persones que han estat en tot moment al capdavant del projecte, suggereix el retorn a un pla de suport a les famílies amb dificultats que estiguin relacionades amb l'escolarització dels seus infants i joves. Des d'aquest punt de vista, la part positiva del procés resultant d'aquesta tercera etapa és que no es parteix de zero, amb grans diferències, a més, a nivell de xarxa existent i d'estructura de l'àrea social municipal respecte l'any 1997. Tanmateix, cal destacar l'empoderament que ha aportat l'experiència a les entitats veïnals. Segurament, l'abandó del PEiC no és més que un indicador del creixement i de l'aprenentatge d'estratègies de reivindicació dels seus membres.

De la seva banda, la part tècnica municipal, des de l'àrea de Serveis Socials, té oberts uns fronts molt importants: no caure en la simple burocratització de les accions a realitzar i menystenir la conveniència de recolzar les reivindicacions emergents de les persones que viuen al territori. La implicació de les entitats veïnals és clau, no només en l'organització d'esdeveniments puntuals, sinó en la presa de decisions consensuades sobre les línies estratègiques i de millora de la participació i de les condicions de vida dels seus barris.

Un altre fet a considerar -des d'una perspectiva operativa de la recerca efectuada-, és la dificultat de recollir dades a l'hora de fer un buidatge per validar les aportacions dels membres de la comunitat en tot allò que fa referència a l'evolució del PEiC. A banda del canvi que hi ha hagut al capdavant de la part representant de l'administració local en el si del PEiC, es constata la inexistència d'un sistema de registre de fonts documentals al llarg de la vida del PEiC.

L'evolució del pla posa de relleu la conveniència d'haver previst l'existència d'una persona responsable de la tasca d'arxivament i optimització de tota la informació generada. En aquest sentit, el confiament a la part tècnica del pla de la gestió documental ha demostrat ser errònia. L'estructura del PEiC no ha contemplat la creació d'un fons documental ni la confecció d'un document de seguiment de l'estat del pla. D'aquesta manera es perd la línia de continuïtat entre les diferents etapes del pla. Falta fer una feina de recull documental de les actes de les reunions de la Taula Directiva, l'Equip Permanent i de les Comissions, així com la creació d'un banc de dades del PEiC.

Un clar exemple d'aquest fet és la inexistència de documents de seguiment de l'evolució del pla d'ús compartit durant tots aquests anys. Les memòries no permeten veure amb claredat quin ha estat el paper desenvolupat pels diferents agents implicats. La vessant econòmica hi és molt present. Aquesta predominança del fet econòmic es reflecteix a l'hora de quantificar el cost de les diferents activitats. Probablement, hi ha hagut un relaxament per part dels membres de l'Equip Permanent o de la Taula Directiva a l'hora de deixar en mans de l'administració pública local el seguiment del PEiC a nivell global. A l'hora de fer una anàlisi de la informació existent, per tant, es fa palesa una manca de perspectiva de continuïtat. Es tracta d'un dels dèficits persistents al llarg de l'existència del pla, malgrat la consciència d'acollir sensibilitats ben diferents, contraposades en molts moments.

Que les memòries responguin a criteris de caràcter econòmic s'explica pel perfil burocràtic que promou el rendiment de comptes dels PDC. En aquest sentit, es troba a faltar un balanç de tipus qualitatiu, paral·lel al model oficial, que permetria fer un recull semestral o anual de la incidència del PEiC en les diferents entitats i també en el territori. No hi ha un retorn informatiu des de la perspectiva de les persones que han participat de les diferents iniciatives del pla en qualitat d'usuàries, no implicades inicialment en la presa de decisions de les mateixes.

7 L'AVALUACIÓ PARTICIPATIVA DEL FUNCIONAMENT DEL PEiC

7.1. El funcionament del PEiC avaluació: *El fotomuntatge*

La dinàmica que es desenvolupa per a treballar específicament la dimensió de funcionament del PEiC és *el fotomuntatge*. Amb aquesta dinàmica es pretén que cada persona pugui projectar i explicar de manera gràfica i verbal aquelles impressions, sentiments i raonaments que tinguin a veure amb el funcionament del pla. Per això es farà un tractament del funcionament del pla tenint en compte de manera especial aquells aspectes que han estat escollits al delimitar el pla d'avaluació:

- La coordinació del pla
- La participació
- La difusió
- La valoració global sobre el funcionament del pla
- Les línies de futur que es consideren en aquest sentit

El funcionament de la dinàmica és el següent:

- En un primer moment s'explica a tots els participants la dinàmica per treballar les variables de funcionament: coordinació (A), participació (B) i difusió (C), valoració global (D) i línies de futur (E).
- A la paret hi ha penjats dos grans retalls de paper d'estrassa. En un es treballen les variables A, B i C i en el segon les variables D i E.
- A sobre una taula gran es deixen revistes, fotografies, diaris, tissors, retoladors i cola. Es tracta que cada participant en un primer moment pensi què vol comunicar en cada un de les variables seleccionades. Pot centrar-se només en una, unes quantes o totes. La finalitat és que comuniqui tot el que consideri oportú sobre el funcionament del PEiC.
- Un cop es té clar què es vol comunicar, es busquen imatges, titulars o retalls que d'alguna manera expressin o comuniquin algun aspecte del que es vol dir. Per facilitar aquesta tasca, es posa música de fons i es deixa una bona estona perquè tothom lliurement s'inspiri en els material que va trobant i el que vol compartir.
- Quan es tenen les idees i els retalls seleccionats, lliurement les persones van cap al paper d'estrassa i enganxen els retalls en els apartats que consideren més apropiats. S'hi poden fer anotacions o comentaris a sobre.
- Quan tothom està de fer les seves aportacions es comença a tractar cada una de les variables i cada un dels participants comenta l'aportació que ha fet i la relació que té amb la seva percepció del funcionament del pla.

7.1.1. Els resultats obtinguts

Els resultats que s'obté és un mural (en aquest cas dos murals) amb les imatges i retalls que expliciten la percepció dels participants sobre el funcionament del pla. La dinàmica va funcionar molt bé, la gent s'hi va implicar i la posada en comú va ser interessant i amb aportacions rellevants.

Algunes de les principals valoracions que es van fer per a cada variable a analitzar:

a) Sobre la coordinació

En la figura 5 que es presenta tot seguit es poden veure les aportacions gràfiques que es van fer a aquesta variable.

Figura 5. L'avaluació de la coordinació en el funcionament del pla

Algunes dels comentaris que complementaven aquestes imatges van ser:

- Hi ha la sensació de no treballar en una mateixa direcció (faldilla multicolor).
“El que sí que veig és que... que clar, que som molts, venim de llocs molt diferents, però que hem de treballar com a un, o sigui hem de ser com a una sola entitat, com si diguéssim, i jo crec que sí, que això de vegades ens costa molt, perquè cadascú estira cap al seu costat, i llavors això fa que potser el pla... o sigui no ens sentim tots com a un...”(P6)
- Sembla que sempre s'està fent equilibris per garantir un correcte funcionament (bicicleta amb equilibrista, *¿qué cocinamos hoy?*, tornem després de la publicitat)
“..la sensació aquesta és d'haver d'anar sempre... allò si caic, no caic... havent de buscar l'equilibri, no? Tornem després de la publicitat, alguna sensació de que... el canvi no arriba, no? O sigui, tornem després de la publicitat amb el mateix programa, emetent el mateix i a vegades com amb dificultat de... de solucionar els “intringulis” de coordinació que moltes vegades sorgeixen”. (P3)
- S'opina que el PEiC té uns ingredients molt bons -personal amb ganes i gent preparada- però falta saber com compenetrar-ho perquè sigui òptim (calamars farcits).
“..tenim uns ingredients boníssims, tant... bueno, tot arreu penso, des de les entitats, les escoles, tècnics, persones voluntàries... tot plegat trobo que són ingredients boníssims, però potser ens falta acabar de lligar-los bé, però que ens poden sortir uns calamars d'aquests que mires i dius: ostres, me'ls menjaria ara mateix. Pot sortir un plat exquisit, però falta...” (P4)
- Es creu que falta més preparació per poder garantir una bona coordinació (nens de la mà).
“.. s'estan coordinant, estan fent així projectes que ja tenen, però no són com adults que poden aplicar ara per aconseguir una coordinació més gran, no tenen encara la suficient capacitat per fer-ho, saps? ..es va coordinant el que es va fent”. (P7)
- S'opina que cal establir ponts (dibuix del pont) i polítiques millors perquè les actuals no arriben a les esferes de decisió popular (dos parlamentaris).
“Aquest pla ha permès establir ponts amb altres entitats, inclús amb altres barris, i és una feina de construir ponts, de les diverses entitats... determinades decisions es prenen com en un parlament, no? Com decisions de pressupostos, com decisions de línies, que a vegades és com la sensació que es cou en un parlament.”(P2)
- Es creu que hi ha una evident voluntat de coordinació però també hi ha molts problemes en el flux comunicatiu amb una manca de “calibració” de les expectatives de tothom (televisor).
“crec que sí, que hi ha força voluntat de coordinar-se, però hi ha problemes amb la coordinació de comunicació i d'expectatives, i llavors amb la comunicació, o sigui, què és el que... hi ha voluntat de coordinació, però què és el que fa fluïxer o que aquesta coordinació no s'acabi de veure, o sigui prou efectiva, o sigui satisfactòria? Que la comunicació no acaba de fluir, i que... i no tenim ben graduades les expectatives dels uns amb els altres.” (P8)

b) Sobre la participació

En la figura 6 es poden veure els resultats obtinguts pel que fa a la variable de la participació en el funcionament del PEiC.

Figura 6. L'avaluació de la participació en el funcionament del pla

Alguns dels comentaris que acompanyen aquestes imatges són:

- Hi ha l'opinió que el PEiC compta amb poca implicació, malgrat les moltes idees i propostes que es fan. Es té la sensació d'apatia generalitzada i això porta a pensar que potser no es proposa el més adequat ("que hi ha algú?" i bosses de rebaixes).
- Malgrat l'apatia, també es reconeix una certa satisfacció respecte el que s'ha aconseguit (somriure)

"A vegades ens sembla que costa que la gent participi, però hi ha una part que penso que hem d'estar molt contents, perquè el pla també afavoreix que hi hagi molta implicació i

molta participació, i moltes de les activitats que s'hi fan i que es mouen, i per tant, el somriu per mi era un punt de... de bueno, de que hem d'estar contents també del que hem aconseguit, no? (P1)

- Es creu que hi hauria d'haver altres formes per generar participació (taula i cadires buides).
- La participació no es fàcil, sobretot si es té en compte l'estructura en arbre que implica l'actual PEiC. Cadascú representa un grup que hi ha al darrera per realitzar una coordinació més efectiva i promoure la participació (moltes coses, 2 fotos).

"..has de saber que al darrera teu no hi ets només tu, sinó que hi ha tot el teu grup que estàs representant, i que per tant... Llavors clar, tots els grups hauríem de pensar amb el que tenim al darrera"(P8)
- Cal estar molt implicat i amb motivació, cal que tots els agents implicats siguin constants (foto d'en Messi).
- Es creu també que hi ha massa tutela i es demana que "ens deixin volar sols" (parlamentaris).

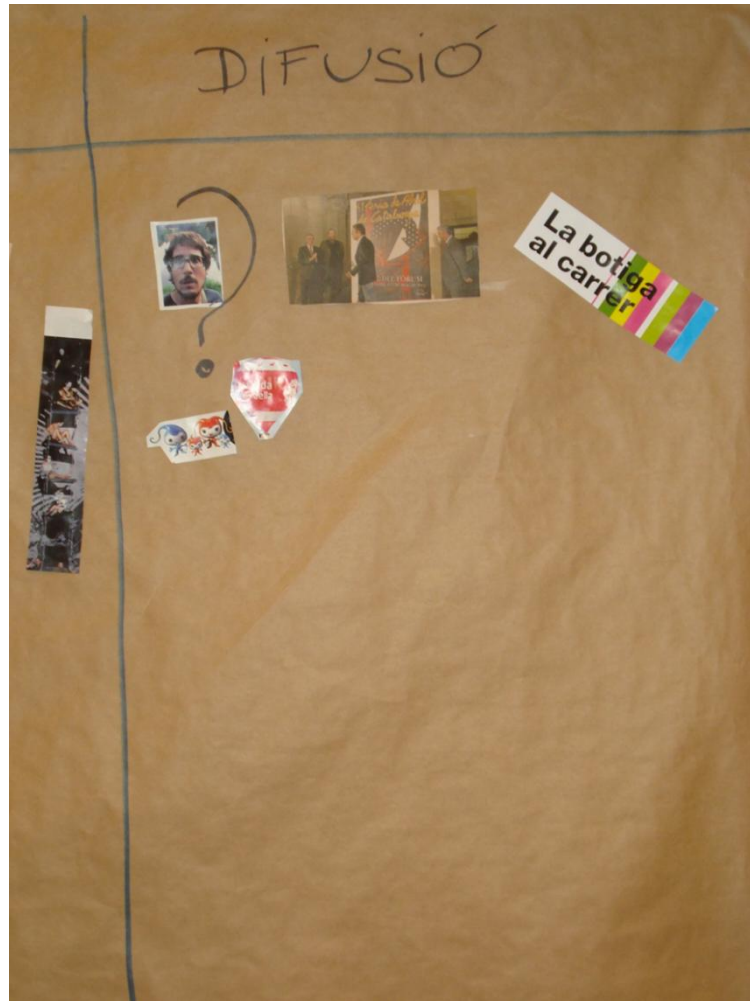
"Els que hi ha per dalt creuen que la participació ha de ser molt tutelada, molt dirigida, no? I a vegades aquestes persones, se'ls hi hauria de fer entendre que haurien de confiar més amb les persones, amb les entitats, no? I no tutelar tant a les entitats i a les associacions, deixar-les volar una mica" (P8)
- S'explicita també sensació de solitud i de desubicació. A vegades crida i ningú escolta (gossos en el desert).
- Es parla també de l'existència de capelletes on cadascú té els seus interessos, amb amistat per interès. Això fa que es posi de relleu la importància de no posar pals a les rodes entre uns i altres (cables en prestatges on hi ha una persona a cadascun).

"Capelletes, cadascú defensa la seva capelleta i de lo altre doncs... si som amics tinc interès, i sinó tampoc no m'interessa massa, no? I fins i tot recordo algunes reunions de... d'estar algú al costat d'un altre i... com anar-se mig carregant, no? El que estava fent l'altre, vull dir... A mi això em va sorprendre una mica, no? I penso que en temes de participació s'ha de transcendir, és més que... vull dir, que s'hauria d'aconseguir que tothom participés en certa manera del mateix projecte, de la mateixa idea, d'una mateixa història, tothom és impossible, però quanta més gent millor, i que no tothom s'enroqui amb què lo seu és lo millor, i que fins i tot pugui arribar a aquests extrems de posar-los-hi pals a les rodes dels altres perquè lo seu tiri endavant." (P4)

c) Sobre la difusió

Pel que fa a la difusió, el resultat obtingut en pot veure en la següent figura 7.

Figura 7. L'avaluació de la difusió en el funcionament del pla

Alguns dels comentaris que es fan en aquest apartat de la dinàmica són:

- Al PEiC li falta empenya en la difusió (cara amb un interrogant dibuixat). També es fan moltes accions que no es donen a conèixer i s'hauria de poder fer d'alguna mena d'agenda.
- La gent no coneix gaire la seva existència, tot i que es qüestiona si és necessari que es conegui o no (botiga al carrer). En aquest sentit s'opina també que el més important és que la gent participi, no tant la coneixença específica de l'existència del PEiC; la difusió acaba confonent la gent.

“Sí, jo a vegades, sempre s’ha dit, això bueno, si la gent sap, no sap, coneix, no coneix... I a mi sempre m’ha semblat una pregunta secundària, no? L’important és que la gent en participi...” (P2)

- Es creu que seria interessant que es fes una difusió conjunta de les activitats del PEiC. (família amb cap de globus “la vida és bella”)

“Una mica de propaganda de coses que es fan... no ho sé, fins i tot potser no caldria posar el logo del pla, o senzillament que totes les activitats que provenen del pla tinguessin una... un mateix format de difusió que per tant dius: ah, doncs mira, això també surt d’aquella

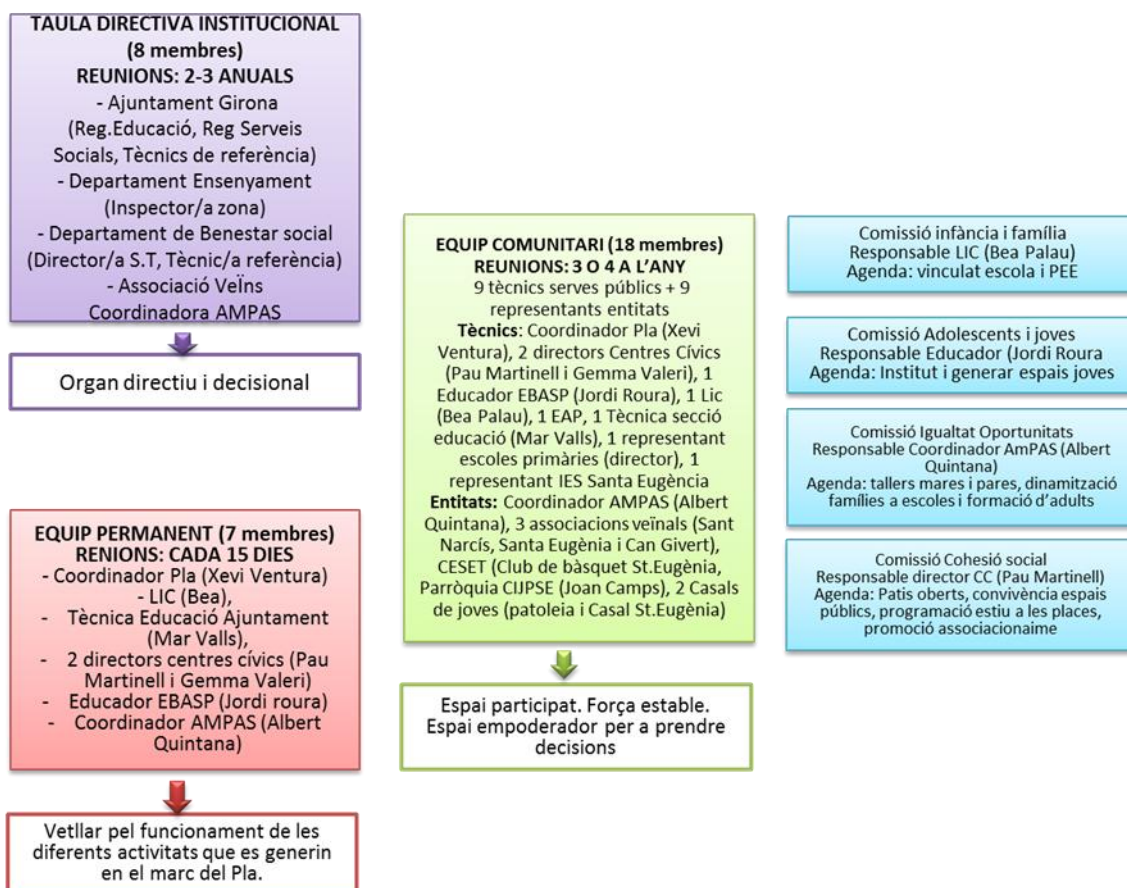
organització que organitzen totes aquelles coses. Potser no cal que se sàpiga que és un pla de... no?" (P3)

- Es proposa també la utilitat de dotar-se d'un protocol de difusió.
- Hi ha un desconeixement del que es treballa en les diferents comissions. No hi ha un espai obert de difusió. Potser caldria potenciar la difusió en les xarxes socials (internet).
"Crec que aquí hagués estat bé, fer "algo" més per xarxes socials, o "algo" per internet, saber qui fa cada cosa, i això, no hi havia res, no et podies "enterar" del que feien els altres si no era preguntant". (P7)

d) Sobre la valoració global del funcionament del pla

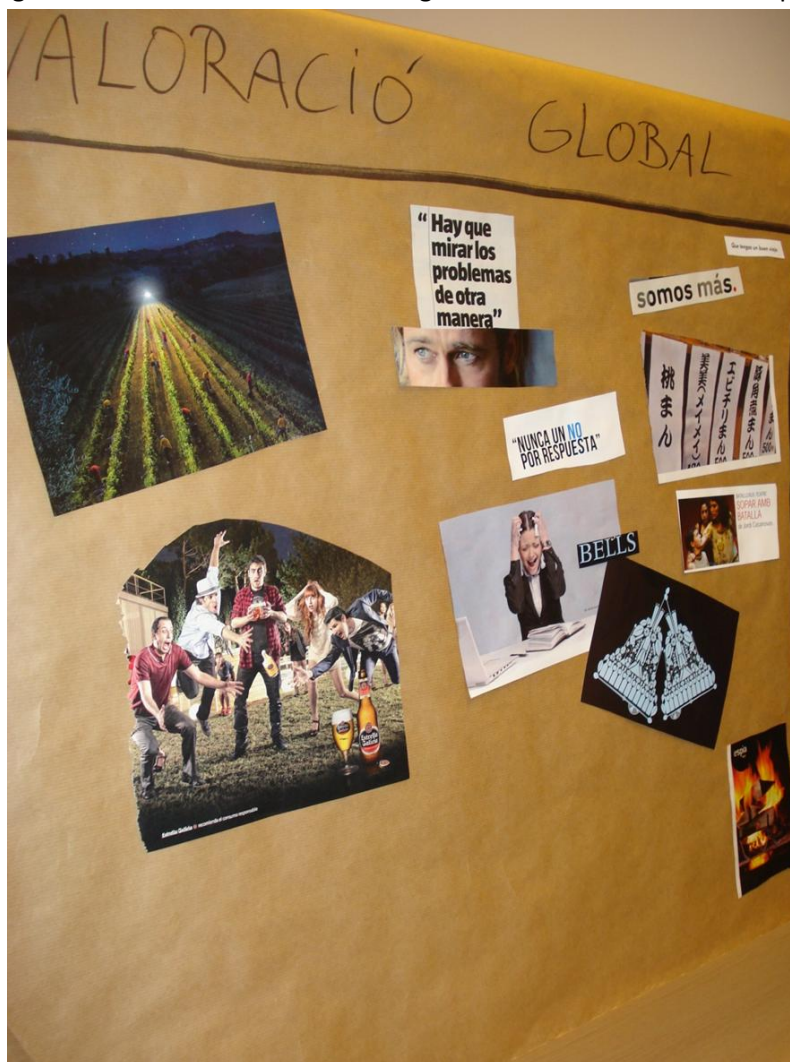
El funcionament actual del pla es descriu en la figura 8 que s'adjunta tot seguit.

Figura 8. Funcionament actual del pla

En relació a la valoració global del funcionament el resultat obtingut queda representat en el següent fotomuntatge que s'obté (vegeu figura 9)

Figura 9. L'avaluació de la valoració global en el funcionament del pla

Alguns dels comentaris que acompanyen aquestes imatges són:

- Es posa de relleu que malgrat tot, tothom treballa en 4 o 5 línies cap a un objectiu comú. El valor de la cohesió (camp).
- Es comenta que se sent desorientada per ser nova (dona que s'estira els cabells). El procés d'avaluació participativa l'està ajudant a entendre què és el PEiC, quina ha estat l'evolució i com funciona (campanes).

"..a mi m'ha anat molt bé aquesta avaluació, perquè fent tota aquesta retrospectiva del pla, m'està ajudant a entendre una mica doncs, tot el fil que ha anat, que s'ha anat estirant d'aquest pla, no? I bueno, potser encara no acabo de tenir massa clar què hi faig aquí, no? Però com a mínim entenc quines funcions té el pla, o què s'ha fet fins ara dins del pla, i llavors potser d'aquí un temps aconseguiré jo posar-hi un peu, i començar a treure'n més suc, no?" (P6)
- Es creu que caldria mirar el pla d'una altra manera (ulls d'en Brat Pitt amb "hay que mirar los problemas de otra manera")

“el pla està en crisi en aquests moments, està patint una crisi i que si s’ha de superar, bueno, penso que per superar-la hem de mirar tots els problemes d’una altra manera, ens hem de... hem de sortir d’aquests posicionaments que hi ha, alguns enrocats, i situar-nos en un altre espai per poder-ho veure tot des d’una altra perspectiva, tots plegats. Que això és el que ens pot ajudar ara a superar el moment aquest difícil que hi ha”. (P3)

- S’opina que en aquests moments hi ha una confusió general (joves a qui els cau la cervesa)
“..sempre estem com en canvi, ara ho mirem d’una manera, després ho veiem d’una altra, i és com si se te’n va de les mans.” (P7)
- S’afirma que en aquests moments “les coses bullen”, així com muten les flames del foc (foc). Hi ha més gent de la que sembla implicada en pla (“somos más”). Això porta a una dificultat significativa per acceptar les opinions contràries (“nunca un no por respuesta”).
“... costa en general poder acceptar els nos, no? Els nos, o els límits amb els que ens trobem, o... és com a que costa afrontar o sostenir certes situacions i certes... el pressupost hi ha aquests, i podem barallar-nos, podem estar allà picant-nos el cap sobre ferro fred, o començar a respirar i dir: bueno vale, el no no ens agrada, moltes vegades a ningú agrada, però clar, ...” (P4)
- Es proposa un símil del PEiC amb un elefant per la grandesa, la dificultat de creació (llarga gestació) i les dificultats de moure’s.
“una mica la sensació del pla, del funcionament és això, que hem “lograt” fer bueno, una cosa crec interessant maca, però potser a vegades massa gran i sobretot això, que quan necessites aquesta agilitat perquè les coses girin cap a un costat, doncs girar tot l’elefant costa molt, quan hi arribes, ja estàs amb un altre punt, no? I una mica la sensació de no atrapar, diguem-ho així en aquest sentit”. (P2)

e) Sobre les línies de futur

El resultat del fotomuntatge en l’apartat de línies de futur sobre la participació es pot veure en la figura 10.

Figura 10. L'avaluació de les línies de futur en el funcionament del pla

Alguns dels comentaris que acompanyen aquesta part de la dinàmica són:

- Hauríem de saber escoltar les entitats tant de dins com de fora i esbrinar quines són les necessitats reals de la gent. Molt a extreure'n de bo (Pastís). Amb frescor i varietat (fruita fresca).

"Crec que abans de proposar, que abans de decidir activitats, o no sé què, hauríem de saber escoltar molt, tan a dins com a fora, no? Una mica pensant amb propostes doncs que realment sapiguem que tinguin èxit perquè a fora s'estan esperant, o que a fora ens han... o sigui, ens han fet arribar que allò es necessita en el barri, que moltes vegades igual les entitats o els instituts diem: és que a nosaltres ens interessa molt fer això, bueno a nosaltres però i la gent a la qual tu representes, realment els interessa això? Vull dir que potser hauríem de mirar quines necessitats té la gent per tal de nosaltres, posar-los solucions en aquestes necessitats." (P6)

- Hi ha una reflexió de les entitats al voltant de quin és el seu paper de decisió (estàtua on el genet segueix al lloc i el cavall està desplomat). Es posa l'exemple de la configuració de la taula directiva, amb un pes ínfim de les entitats en relació a la quantitat de polítics (5 regidors i només tres entitats).

"..potser haurem de canviar el cavall, no? Haurem de posar un cavall... aquest se'ns ha mort, s'ha fet vell, no ho sé, potser hem d'inventar una altra cosa o revitalitzar el pla d'una altra... tornar als orígens potser, no? Perquè... ja ho dèieu, no? Que es "tenia que" renovar, que es "tenia que"... "algo" hem de fer, nosaltres com a entitat tenim la sensació que se'ns ha mort el cavall. I de mica en mica veig que les entitats s'aniran retirant, no" (P8)

- Es comenta que el Pla surt de les entitats i, en canvi, aquestes s'han anat retirant, per diferents motius i per la manca de recepció política i econòmica.

- Es percep una sensació general de crisi (evolució borsària) i això obliga a reinventar el pla i recompondre el projecte tornant als orígens, buscant la implicació de la diversitat (nen amb mans pintades de colors).

“Matar el pla, matar el pla, perquè en sortís una cosa nova, no? Tot, tot té un cicle. Igual seria una opció, també hi ha l'altre, no? La de posar-hi llum, somiar, no? La lluna, i enamorar-nos, i al final hi ha aquells dos amb el cor, perquè jo penso que no només falta il·lusió, jo penso que falta molta confiança.” (P4)

- S'insisteix que la il·lusió i les ganes de canvi no s'han de perdre, malgrat saber que hi ha molts problemes i que hi ha crisi en general, però també específicament en el PEiC (imatge nocturna ciutat “el miratge de Qatar”).

“Jo crec fermament en el treball comunitari, i a més, crec que hi hem de ser-hi tots, tots els que hi som, o sigui, hem de ser-hi tècnics, entitats, hem de ser-hi gent d'educació, hi hem de ser tots. Ara, o anem cap aquí, a posar-hi llum a enamorar-nos, a treballar des de la confiança, reconstruir una cosa o construir una de nou, o això no hi ha qui ho pugui tirar endavant, eh? Més que res, perquè és tant cansat i tant d'esforç que no... que jo crec que no ens val la pena a ningú, eh? I jo penso que tots ho passem malament aquí, no vull fer ara un... fer la victimista, no? Jo penso que tant ho passa la gent de les entitats que ha d'avançar diners i altres coses, com la gent que està a les escoles que hi està posant molts esforços, com els tècnics que només volem facilitar més totes aquestes feines, i només veiem com se'ns posen pegues i se'ns...” (P4)

- Es valora l'impacte de la crisi en el funcionament del pla. Es diu que amb els 13 anys d'existència és normal que hi hagi hagut un decaïment, i que aquesta davallada del pla ja va començar abans de la crisi global, cosa que hi ha contribuït però no n'és la causa. La crisi pot fer replantejar el funcionament del pla i potser retornar a l'origen.
- S'insisteix en no perdre quin va ser l'origen del pla i que el seu funcionament hauria de ser més àgil i còmode per a les entitats i participants (flexible, llibertat, transparència i qualitat).

7.1.2. Una música per al PEiC

Per acabar aquesta dinàmica i tenint en compte que s'ha gravat la sessió, es demana que proposin una música o cançó que pugui anar vinculada a PEiC i a la seva situació. L'objectiu és posar aquesta banda sonora al vídeo de la sessió realitzada.

Es proposen les músiques:

- *Over the rainbow*, versió d'Israel IZ Kamakawiwo'ole's.
- *Where do I begin?*, de la banda sonora de la pel·lícula *Love Story*, composta per Francis Lai.
- *My heart will go on*, interpretada per Céline Dion per al film *Titanic*.

7.2. Ampliació de l'avaluació del funcionament: *Cuinem un bon Pla!*

La segona dinàmica realitzada per avaluar participativament el funcionament del PEIC parteix dels resultats obtinguts en la sessió anterior i en proposa un exercici per aprofundir en les valoracions i comentaris fets. S'estructura a partir de dos exercicis previs i de la dinàmica pròpiament dita.

7.2.1. Valoració dels organigrames del PEIC

Arran del treball realitzat en la primera sessió d'avaluació del funcionament del PEIC es presenta la representació esquemàtica de tres escenaris que volen recollir les principals estructures amb els que ha funcionat el Pla (vegeu annex 3). Es fan alguns comentaris al respecte:

- Com l'equip comunitari inicial es converteix en equip permanent i apareix un nou equip comunitari molt més ampli.
- Sembla que el pla *"s'ha anat engreixant per dalt i aprimant per baix"* ja que en la darrera reunió de la taula directiva hi havia 17 persones de l'àmbit polític i tècnic i només dues persones representants d'entitats.
- Com l'escenari actual està per definir perquè no hi ha clara l'estructura ni els canals i ponts de comunicació / relació entre les diferents estructures del PEIC.

Per tal de parlar de tot això es proposa recuperar les idees de la sessió anterior sobre el funcionament del PEIC.

7.2.2. Síntesi de les principals idees sobre el funcionament del PEIC

Es llegeix una síntesi de les principals aportacions que es van fer en la dinàmica anterior i que presentaven ja una primera avaluació sobre el funcionament del PEIC a partir de diferents dimensions: coordinació, participació, difusió, funcionament i línies de futur (vegeu doc. XXX).

Comentaris que apareixen:

- *"El Pla va néixer d'una situació més educativa. Quasi més que educativa, escolar, no? De quan va començar a haver-hi tots els processos de noves famílies que anaven arribant aquí i tal. Clar, a mesura que s'anaven plantejant les coses es va anar veient la necessitat que no n'hi havia prou amb l'àmbit escolar, no tot... que calia fer més un treball de territori, un treball més comunitari, i això va ser tot un procés crec que interessant i bo..."*(P2)
- Es posa de relleu la interferència que va suposar al funcionament del Pla la complexitat de la suma de plans implicats en el PEIC (Pla d'Entorn, Pla de Barris, ...) i el fet que la dependència política d'aquests tingués estructures i polítics diferents a nivell municipal. *"... si no haguéssim fet tantes coses, però les hauríem paït més..."* (P2)

- “... queda un teixit social desmembrat, cansat i amb poca... i s’han generat desconfiances entre tècnics, entre polítics, a vegades entre...” (P2)
- “Les entitats veïnals no sabem quin encàrrec tenen les tècnics respecte el Pla.” (P1)
- S’està d’acord que el pla està parat i que des de l’Ajuntament s’està pensant com redissenyar-lo, encara que sense cap consulta ni treball amb la comunitat, almenys de moment.

Un vegada comentades aquestes valoracions anem a encetar la dinàmica Cuinem un bon Pla!.

7.2.3. La dinàmica *Cuinem un bon Pla!*

Es tracta de plantejar-nos què hauríem de tenir en compte per aconseguir un funcionament òptim del PEIC. Per fer-ho es treballa amb el símil de la cuina. Es tracta, doncs, de cuinar un bon Pla. Els passos que es fan són els següents:

- a) Es demana la llista d’ingredients per un Pla Ideal. Cada participant omple una targeta per cada ingredient que creu que fa falta (elements materials i immaterials). Tots els ingredients es van posant sobre una taula gran, per tal que es puguin veure.
- b) Es fa la selecció dels ingredients pel millor Pla possible. Conjuntament es va comentant cada ingredient i es consensua quins posem dins de l’olla.
- c) Cal encendre el foc per cuinar el pla i veure quins són els recursos possibles per encendre’l. Quina energia tenim? Recursos econòmics, materials, humans, temps, intensitat del pla, foc lent o ràpid, intens o pausat, etc..
- d) Quin ho cuina. Qui i com es cuina el pla? Amb quin ordre es posen els ingredients, com s’organitza l’equip de cuiners, etc.
- e) Com presentem el plat. Com presentem el pla? Quina difusió en fem i com el venem?

El llistat de fitxes (ingredients) que es proposen les hem ordenat en alguns blocs:

- a) La motivació inicial:
 - Motivació, ganes, implicació
 - Persones il·lusionades
- b) Enfocament del pla:
 - Que sigui realista
 - Operatiu i àgil
 - Objectius concrets i assolibles
 - Idees noves
 - Regles de joc clares i acordades entre tots
 - Prioritzar projectes
- c) En relació a la dimensió comunitària:

- Assemblea de tots per aprovar l'acció
 - Projectes comuns
 - Espai comú de treball
 - Formar persones amb esperit i visió comunitària
 - Confiança en el treball comú
 - Activitats conjuntes
 - Compartir la reflexió col·lectiva
 - Treball horitzontal
 - Un diagnòstic participatiu
 - Amb definició d'equips de treball i pressupost
 - Trobades per grups i interessos comuns
- d) En relació a la comunicació:
- Comunicació i informació fluides
 - Escolta entre entitats participants
 - Escoltar el teixit social
 - Capacitat d'obertura
 - Web que relacioni les webs implicades
 - Amb un bon sistema de comunicació
 - Amb persones que facin d'enllaç

Algunes idees que es comenten al llarg de l'exercici:

- La Taula Directiva era poc directiva. Més aviat fiscalitzadora. La direcció venia més de l'equip comunitari o de l'equip permanent.
- Ara **no hi ha confiança en les estructures de treball horitzontal**. Ara aquestes vies s'han trencat.
- *“Quan vam deixar de treballar amb Comissions i vam decidir de fer-ho per Projectes era precisament per això, perquè no semblava que era àgil, la gent també es cansava, ... i llavors vam pensar ‘bueno, amb projectes resoldrem problemàtiques concretes i, a l'igual així, molt més fàcil la motivació, la participació...’; no ha anat bé. (P2)*
- Sembla que **el problema sempre ha estat on es prenen les decisions**: Les prenen les comissions o qui les pren? *“... I aquest sempre ha estat una mica l'estira i afluixa dintre del Pla: si era una assemblea, si era unes Comissions, si després l'Equip Comunitari, si l'administració posava topalls -o sigui, no dirigia però deia ‘bueno’” (P2)*
- Quan s'ha passat a **treballar per projectes s'ha perdut molta gent** i ara cal reinventar el pla.
- S'està d'acord que **s'ha de cuinar amb foc lent**, fent xup-xup i, si en algun moment has de donar gas perquè arrenqui el vull, es fa. Però el procés de cocció és lent.
- L'energia ha de venir de la base més que de les institucions de dalt.
- Cal també un diagnòstic, tot i que no hi ha un consens clar respecte aquest tema...

- La Mancomunitat ara pot iniciar un procés de comissions que pot portar a la mateixa situació que el Pla.
- El Pla sembla que ha de ser cuinat per entitats i tècnics:

“...que siguin tècnics capaços d’arremangar-se, una mica, quasi bé, en part voluntàriament, perquè veuen que per treballar aquesta realitat has de treballar d’una determinada manera i la part de les entitats també. S’ha de trobar aquest punt que des del meu punt de vista és el punt... Les entitats soles, si no tenim interlocutor i si no tenim tècnics que d’alguna manera doncs participin de la reflexió conjunta... Si un tècnic fa el seu horari, amb aquest tècnic és molt difícil d’avançar. Ha de ser amb tècnics que superin un cert espai igual que la gent d’entitats, que superin la seva vinculació només amb la seva pròpia entitat. I al final te trobes en aquest espai comú. En això s’ha de crear o s’ha de trobar la complicitat perquè això pugui passar”. (P1)
- *“El problema que hi ha hagut sempre de visibilitzar. Si el Pla només era les coses conjuntes que fèiem o la suma de totes les coses que fa cadascú... Gràcies a que hi ha una dinàmica col·lectiva. I en aquí mai ens hem també acostat a això de... Jo crec que el Pla és molt més que el què apareix...”* (P9)
- *“Ara, lo que sí que preocupa és que hi hagin coses que en aquest moment estan desassitides. O sigui, tota la situació real de pobresa, dels problemes que passen en els centres escolars, de gent que no pot assumir les despeses d’escolarització... o sigui, estem en el principi. Tots aquells elements de cohesió social... O sigui, no és tant el problema del Pla, el funcionament, sinó que els reptes, o aquelles respostes que havíem donat, més bé o més malament però que s’havien donat respostes, ara s’està desfent tot i ningú es planteja com donar-hi resposta”* (P9)

7.3. Conclusions i observacions

a) Sobre el funcionament de la coordinació del pla

- Hi ha un desconeixement del treball de les diferents comissions
- Es percep una sensació de no treballar en una mateixa direcció entre les entitats i entre les entitats i tècnics i polítics
- Necessitat d’explicitar més les expectatives de tothom i de buscar la millor manera per atendre aquestes
- Hi ha consciència de la necessitat de millorar la preparació per a fer possible una bona coordinació
- La relació i coordinació entre el PEIC i la pròpia administració local també es qüestiona. Es comenta que hi ha protagonisme excessiu de serveis socials en detriment d’ensenyament i que no hi ha informació transversal entre institucions públiques i veïnals.
- La coordinació entre tècnics i responsables d’entitats no és massa bona. La Mancomunitat és vista pel tècnics com una cosa compacta conformada per les entitats que volen anar juntes i que les reivindicacions que plantegen són inamovibles. Per

altres, la Mancomunitat ha faltat a les formes ja que no s'ha de fer oposició als tècnics sinó actuar de forma conjunta.

b) Sobre la participació en el funcionament del pla

- S'opina que el PEIC compte actualment amb poca implicació, malgrat la satisfacció pel que s'ha aconseguit.

c) Sobre el funcionament de la difusió del pla

- Es coincideix en la valoració que cal millorar l'aspecte de difusió, per exemple, fent una difusió conjunta de les activitats.
- Possibilitat de dotar-se d'un protocol de difusió

e) Sobre la valoració global del funcionament del pla

- En els moments actuals hi ha una confusió general
- Es percep també una dificultat significativa per acceptar les opinions contràries
- Les entitats tenen la sensació que l'administració s'ha apropiat d'una iniciativa que havia estat de la mateixa comunitat i les entitats. *S'ha engreixat l'estructura per dalt i aprimat per baix.*
- El model de funcionament és cada vegada més centralitzat i vertical en la relació amb l'administració.
- Moltes entitats creuen que els tècnics prenen decisions que no els toca, interferint en la relació entre la figura del veí i el seu representant polític. Aquesta situació genera desconfiança i dificulta un funcionament àgil i eficaç.
- Es coincideix en valorar que la crisi global està afectant molt el pla, malgrat no n'és la causa. Cal replantejar el funcionament del pla i potser retornar a l'origen.

f) Sobre les línies de futur en el funcionament del pla

- Considerar la situació actual com una oportunitat per retornar a l'origen educatiu i escolar del pla i buscar un funcionament més àgil i còmode per a les entitats i els participants.
- L'estructura i funcionament actual està sense definir perquè no estan clars els canals ni els ponts de comunicació i relació entre les diferents unitats.
- Caldria concretar els objectius actuals, establir unes regles de joc explícites entre tots i prioritzar projectes.
- Es coincideix en la importància d'un treball comunitari horitzontal, amb consens i compartint la reflexió
- Sembla important millorar les aspectes de comunicació interna i externa, a través de persones que ajudin a fer d'enllaç, amb sistemes de comunicació establerts i amb canals de difusió dinàmics (web, etc.)

8

L'AVALUACIÓ PARTICIPATIVA DELS RESULTATS DEL PEIC

Aquesta dimensió de l'avaluació es realitza a través de dues dinàmiques; el plànol de la comunitat i els resultats tangibles i intangibles del PEiC que es descriuen a continuació.

8.1. La dinàmica comunitària: *El plànol de la comunitat*

8.1.1. Presentació i realització "El plànol de la comunitat"

La dinàmica escollida per treballar inicialment la dimensió de resultats és el Plànol de la comunitat. Es tracta de convidar a tot el grup d'avaluació participativa a completar un esquema inicial del territori que abasta el pla. En aquest cas, es parteix d'un plànol esquemàtic que assenjala només les principals vies de comunicació i places dels barris de Santa Eugènia i Sant Narcís. Aquest plànol està dibuixat en un gran paper d'estrassa.

Es convida als participants en la sessió d'avaluació d'aquesta dinàmica a que ubiquin els serveis, projectes i o equipaments que tenen a veure amb **joves i la cohesió social** (eixos seleccionats per fer l'avaluació). Cada un d'ells disposa de retolador per escriure i completar la informació del plànol.

Un cop situats els serveis i projectes se'ls demana que valorin la incidència i els resultats de tres dels serveis, projectes o equipaments apuntats en el plànol. Per a fer-ho li han de donar una puntuació de 1 (baixa) fins a 3 (alta). La suma de totes les puntuacions ens permetrà veure com es valora a nivell d'aquest grup, els resultats de cada un d'aquests serveis o projectes.

Per tal de considerar en l'avaluació les variables que es van escollir dins aquesta dimensió de resultats del PEiC es passen 10 fulls que recullen aquests aspectes:

- Aliança entre organitzacions i entitats
- Aliances entre persones
- Nivell de confiança en les institucions de la comunitat
- Circulació de la informació
- Nivell de participació i coresponsabilitat en relació al PEiC
- Autonomia econòmica i tècnica de la comunitat
- Percepció sobre els efectes produïts en la identitat comunitària
- Percepció sobre els efectes produïts en l'educació i formació.

- Percepció sobre els efectes produïts en la convivència
- Percepció sobre els efectes produïts en l'esport

Cada participant lliurement ha d'anotar les observacions, comentaris o idees que vulgui fer constar en cada aspecte.

Finalment, es proposa que s'escullin tres aspectes que destacarien com a resultats de l'acció del PEIC a nivell general.

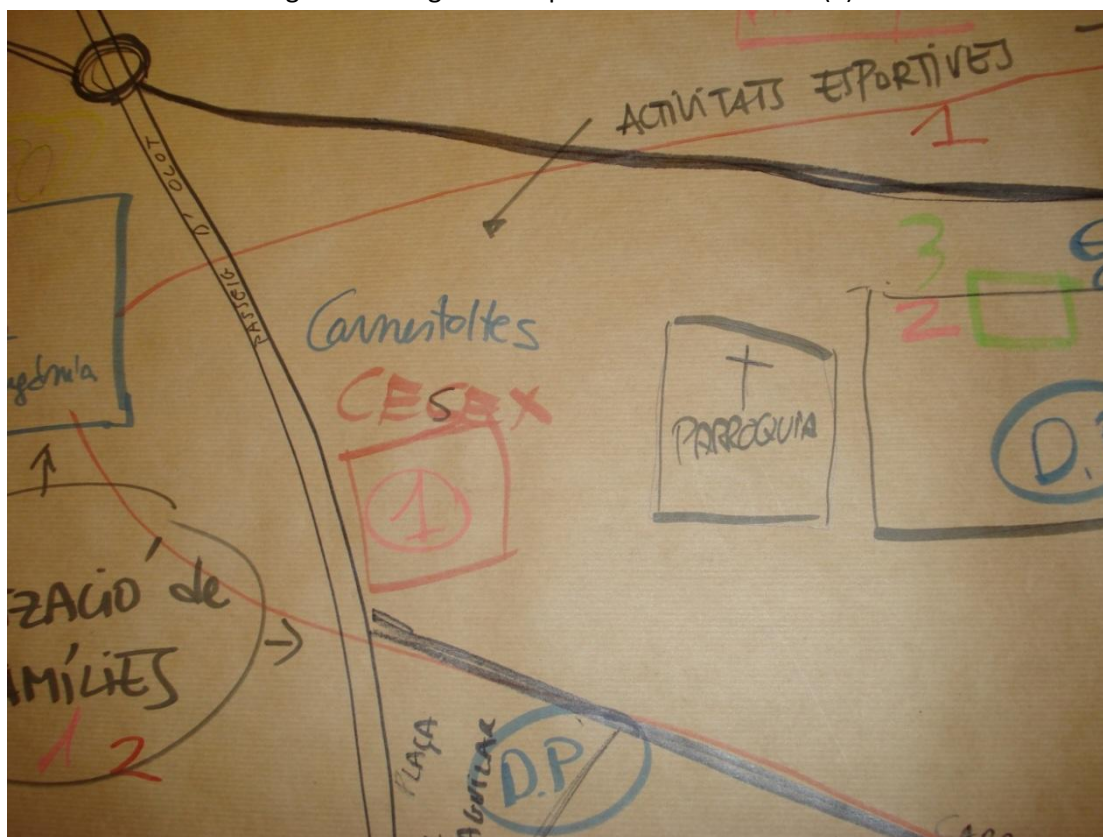
8.1.2. Els resultats obtinguts

En la figura 11 i 12 es poden veure algunes de les imatges i anotacions que componen el plànol que entre tots s'acaba confeccionant.

Figura 11 Fragment del plànol de la comunitat (I)

Figura 12. Fragment de plànol de la comunitat (II)

Les consideracions que es fan a cada una de les variables que es van escollir d'aquesta dimensió són:

Taula 5: Comentaris dels participants per a cada variable

Variables	Comentaris dels participants
Aliança entre organitzacions i entitats	<ul style="list-style-type: none"> - S'ha aconseguit crear una forta xarxa social entre les entitats, i la Mancomunitat, amb la qual poder ser més forts davant l'administració - És un dels punts forts i èxit del PEiC - Penso que és un dels grans resultats del PEiC - L'aliança entre organitzacions és alta i bona. Fins i tot s'ha aconseguit fer una federació de totes en forma de Mancomunitat. És un dels punts forts del treball de tots aquests anys.
Aliances entre persones	<ul style="list-style-type: none"> - Algunes de les entitats han col·laborat en la realització de projectes, però el PEiC no ha fomentat aquestes aliances. - Amb el temps s'han creat vincles entre entitats i associacions. Hi ha hagut treball intens per crear xarxa, tot i la dificultat que a vegades ha suposat. - Crec que el PEiC ha anat identificant aquelles persones i entitats que realment volien fer un treball conjunt. Això ha facilitat les aliances entre persones. - És evident que el treball reforça les aliances entre les persones. Però també ha produït alguns distanciaments.

<p>Nivell de confiança en les institucions de la comunitat</p>	<ul style="list-style-type: none"> - En aquests moments no hi ha confiança. - En aquest moment hi ha una total desconfiança. - Comparteixo que en aquests moments hi ha força desconfiança. Hi ha masses nivells d'organització i interlocució. Segurament faltaria algú que fes més el paper de mediació per reforçar la confiança - Els tècnics es creuen amb el saber i el poder, han d'escoltar més i fer un treball conjunt amb les entitats. Han de ser els portaveus veïnals enfront les institucions. Podem dir que la desconfiança és present degut a aquests tècnics.
<p>Circulació de la informació</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ha estat una de les mancances que històricament s'ha dit del Pla. - És possible que sigui perquè hi ha moltes xarxes i xarxetes i no és senzill. - Penso que és la gran assignatura pendent. Hem fet moltes reunions però la informació del que feia cada entitat no corria. - Una dificultat que s'ha de treballar per superar. - Només tenia la que escoltava a les reunions i els mails que et convocaven a les reunions. - Difícil la comunicació entre les persones i els mitjans que s'utilitzen potser no són els més idonis.
<p>Nivell de participació i coresponsabilitat en relació al PEiC</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Crec que hi ha hagut un alt grau de participació. No tinc clar que la coresponsabilitat hagi estat cosa de tots. - Hi ha hagut una voluntat gran de participació i també de coresponsabilitat, però també s'ha vist que era fàcil i era comlexe. - S'ha obtingut una gran participació de tots els agents implicats en el PEiC. - Hi ha hagut molta implicació d'entitats, esforç i participació. A nivell de coresponsabilitat la balança no és igual entre entitats i administracions. Sembla que es focalitza el mal funcionament a l'Ajuntament i que se'l fa responsable de totes aquelles dificultats de procés que hi ha hagut, quan la responsabilitat i el PEiC hi forma part i en som responsables tots. - No hi ha hagut molta participació.
<p>Autonomia econòmica i tècnica de la comunitat</p>	<ul style="list-style-type: none"> - BUFF!!! - La comunitat està lligada a uns tècnics i polítics que determinen el futur. Les entitats i la gent treuen tot el suc que poden del que disposen. - Amb la crisi s'ha notat que entitats i associacions depenen força de subvencions i diners del PEiC i costa el finançament propi. - L'economia, l'ús que s'ha fet dels calés que hi havia pel PEiC, és el que ha creat més desconfiança entre entitats i administració per una manera diferent d'entendre com s'havien d'invertir els calés que hi havia. - No hi ha hagut autonomia econòmica i tècnica de la comunitat. - Ha faltat diàleg per establir les regles del joc adequades en l'autonomia econòmica i tècnica de la comunitat. És l'aspecte que ha generat més dinàmiques negatives. - Hi ha massa dependència de les entitats dels diners del PEiC.
<p>Percepció sobre els efectes produïts en la identitat comunitària</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Segur que el fet de trobar-nos en múltiples reunions ha creat consciència d'identitat comunitària, si més no haurà ajudat a augmentar-la. - Força més identitat comunitària i de poble. - Sensació de que avancem junts i fem les coses junts. - Que sempre és millor comptar amb l'altre. - Sentir a parlar dels projectes que es fan al barri, fa que te'ls sentis més propers, i t'identifiquis amb aquesta identitat comunitària.

Percepció sobre els efectes produïts en l'educació i formació.	<ul style="list-style-type: none"> - Més valorar la importància de l'educació. - Més treball en xarxa - Recerca de més equitat. - S'ha donat un paper rellevant a l'educació no formal que és importantíssim. - Vinculació entre l'escola i el barri que és molt important (que evita l'escola tancada en sí mateixa) - S'ha incrementat el paper de l'educació el reforç escolar. La dinamització de famílies... S'ha reforçat el suport a les escoles i AMPA's i aquest fet ha generat un impuls de millora en resultats escolar i cohesió social.
Percepció sobre els efectes produïts en la convivència	<ul style="list-style-type: none"> - Ha creat xarxa veïnal. - Ha generat identitat de barri. - Ha tingut efectes positius sobre la convivència. - Ha millorat relacions entre col·lectius, entitats i persones. - Conèixe'ns, relacionar-nos... facilita un nou ventall de relacions. Facilita les relacions i les complicitats entre entitats i persones. - El Pla ha produït forces espais i xarxes de relació, el que ha generat coneixement mentre que ha afavorit una bona convivència donada la gran heterogeneïtat del barri. - Ha creat cohesió social entre les entitats, crec que l'objectiu d'ara és fomentar més la cohesió entre els veïns.
Percepció sobre els efectes produïts en l'esport	<ul style="list-style-type: none"> - Gran treball en xarxa i coordinació entre escoles i AMPA's. Oferta extraescolars conjunta. L'esport com a element de cohesió social. - Tinc entès que el PEiC becaava extraescolars d'esports. En aquest sentit segur que ha produït augment d'esport. - És possible que l'esport estigui vinculat a la dinàmica social del barri. És molt important que es treballi per la igualtat en l'accés i la pràctica de l'esport per a tots els joves del barri. - Més aviat es veu que l'esport pot produir un bons indicadors de participació-educació i convivència-cohesió. Cal garantir l'accés a l'esport no puntual per aquí es produeixi. - Promoció d'entitats esportives, desconec el treball en xarxa a les escoles.

Cada participant lliurement ha d'anotar les observacions, comentaris o idees que vulgui fer constar en cada aspecte.

Hi ha consens en veure com a resultats més importants del PEiC:

- Coneixements de les tasques que realitzen les diferents entitats, coordinació i treball en xarxa.
- Visualització del barri i sentiment d'identitat.
- Participació dels centres educatius en la dinàmica comunitària i valorització de l'educació no només formal sinó també no formal i informal.

8.2. La dinàmica comunitària: “Els resultats tangibles i intangibles del PEIC”

En la segona volta d'avaluació dels resultats obtinguts en el PEIC es parteix justament dels productes esmentats i treballats ja en la primera dinàmica sobre el plànol de la comunitat i a partir d'aquestes elements es proposa un exercici de reflexió.

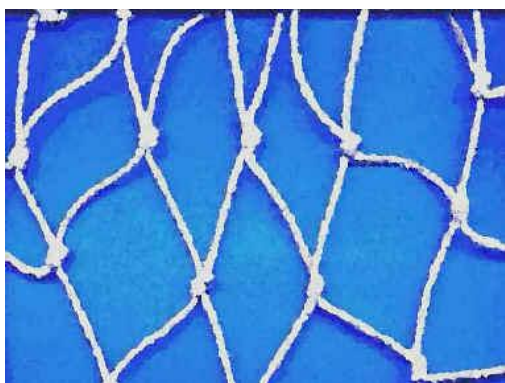
8.2.1. Presentació i realització “Els resultats tangibles i intangibles del PEIC”

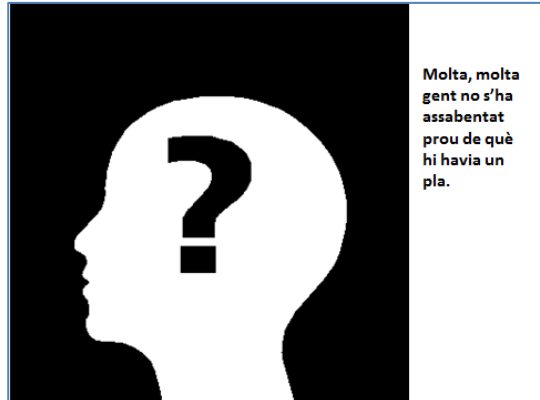
Un mes abans d'aquesta sessió es proposa als grup d'avaluació participativa que per la darrera sessió en la que es treballarà l'avaluació dels resultats del PEIC facin algunes fotos a productes que, segons el seu parer, han estat o són resultats tangibles o intangibles del PEIC. Es tracta de fer visibles aquells resultats que es consideren més importants d'aquest pla. Per això, es proposa recollir en unes imatges –reals o metafòriques- els aspectes més rellevants que es consideren com a resultat o producte del PEIC.

Cada una de les imatges escollida pot anar acompanyada d'una frase que ajudi a comprendre o a posar de relleu el sentit o contingut de la imatge.

8.2.2. Els resultats d'aquesta dinàmica

Es recullen 19 imatges que són presentades i comentades breument.

Si volem continuar caldrà replantejar coses, repensar, renovar confiança...

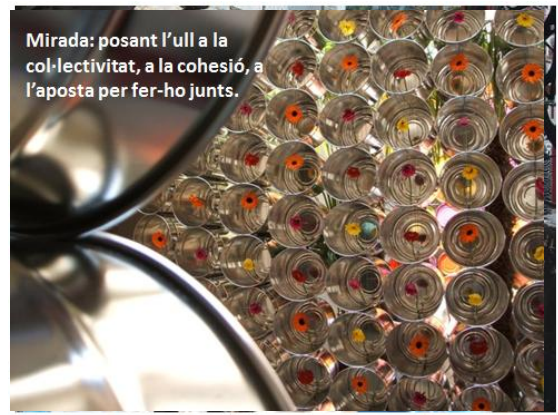

Moment present. Cap a on seguim?

Mou-te: incentivar l'acció a la formació, inserció laboral.

Mirada: posant l'ull a la col·lectivitat, a la cohesió, a l'aposta per fer-ho junts.

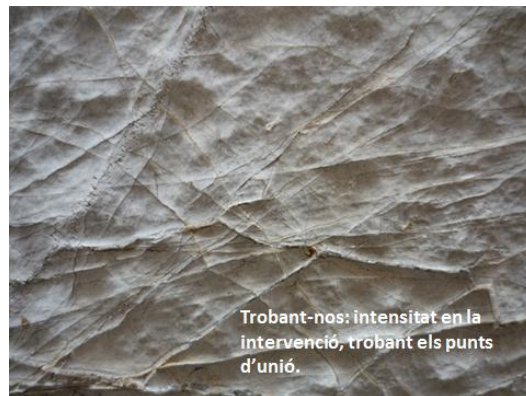
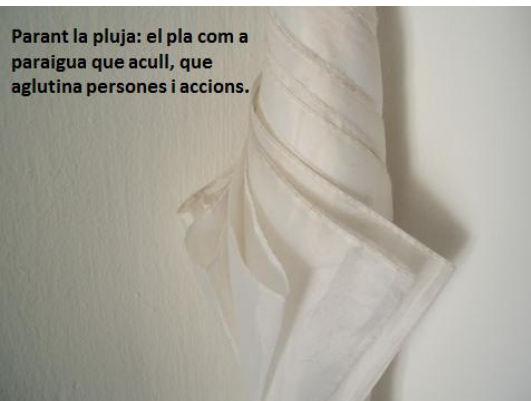

Llenya al foc: intensitat i voluntat de tots els agents per l'aposta dels joves de barri. Sumant esforços.

Llum: quant l'esforç dona resultats, s'il·lumina el barri amb la creació de nous serveis per a joves

Cada un dels resultats estava previst que es presentés i comentés breument i llavors s'ordenés sobre de la taula en quatre apartats diferents segons es considerés a partir de la discussió amb el grup:

- Resultats tangibles pels joves
- Resultats tangibles per la cohesió social
- Resultats intangibles pels joves
- Resultats intangibles per la cohesió social

S'escullen els dos eixos tangibles i intangibles per convidar a la reflexió i anàlisi més enllà dels aspectes o productes materials. A la vegada es centra l'anàlisi final dels productes del PEIC en els dos àmbits que en l'inici es van escollir com a prioritaris a l'hora de fer la nostra avaluació participativa del pla: Els joves i la cohesió social.

Aquesta sessió s'inicia amb un debat espontani entre els assistents arran de situacions concretes que s'estan donant en la comunitat i es considera oportú deixar que el debat s'allargui. Al final no hi ha temps de fer la dinàmica com estava prevista i no es realitza la segona part que tenia previst també afegir a l'anàlisi els resultats que es van detectar i treballar en la sessió anterior sobre el Plànol de la Comunitat:

- Xirois
- Patis oberts (Dalmau Carles, Mare de Déu del Mont i Santa Eugènia)

- Centres oberts (setmana de la joventut)
- La Plaça de Can Gibert
- La Plaça Pere Calders
- Projecte dinamització de places (del Barco, Fidel Aguilar, Pere Calders, Etc.)
- La Marfà
- La Patuleia
- El Centre Infantil i Juvenil Parroquial de Santa Eugènia
- Drumpad
- Pistes esportives
- Casals d'estiu
- Biblioplaces
- El torneig de la síndria
- La cursa de Sant Jordi
- El CESET
- Carnaval (ball de carnaval)
- Casals lingüístics
- Programes als instituts
- Programes per delegats d'instituts
- Tallers d'estiu per a joves
- Treball amb AMPAS i extraescolars
- Festa Major
- Associació de Dimonis Santa Eugènia
- Tallers d'Estudi Assistit

8.3. Conclusions i observacions

Algunes de les principals conclusions que es desprenen de l'anàlisi dels resultats del PEIC són:

- El pla ha incidit de manera evident en la creació de xarxa social entre entitats –més que entre les persones- i ha ajudat a la creació de l'actual Mancomunitat.
- Els darrers anys del Pla s'ha creat desconfiança entre les entitats i l'administració, fonamentalment per discrepàncies i poca informació en relació als recursos econòmics disponibles i la seva inversió.
- Hi ha un cansament de l'AAVV en la relació amb els tècnics. Es detecta un interès aparent des de l'Ajuntament per impulsar el PEIC, però l'AAVV pretén abandonar-lo.
- La circulació fluïda de la informació es reconeix com una mancança històrica en el PEIC.
- La valoració de la participació en el PEIC és desigual. En tot cas hi ha acord que és millor que la coresponsabilitat.
- Les entitats han tingut una excessiva dependència econòmica dels diners del PEIC.
- El president de l'AAVV, denuncia que no arriben diners que es deuen i que a priori hi són.
- Un bon resultat ha estat la creació i/o consolidació de consciència d'identitat comunitària.
- També hi ha satisfacció en relació a la importància que s'ha donat a l'educació com aspecte vertebrador i al reconeixement de l'educació no formal i l'esport com element de cohesió social.

- Hi ha una opinió compartida per tothom que en un moment com l'actual, més que mai, tindria sentit el Pla d'Entorn i el PEiC. Aquest paraigües del Pla permetria coordinar els diferents projectes que poguessin aparèixer i augmentar l'eficiència i l'eficàcia de les accions, tenint el compte la manca de recursos i les moltes necessitats per cobrir.
- Sembla que el PEiC actual s'ha convertit en "un problema per tothom" i per això algunes persones es plantegen si no seria millor acabar amb aquest Pla i evidenciar el buit que queda.
- El PEiC ha actuat com a un gran Pla de Plans i ha esdevingut un Pla Integral global que ha volgut articular-ho tot des de l'Educació i la Convivència. Aquest fet potser ha forçat algunes atribucions i ha acabat provocant un cost en la gestió dels aspectes més genuïnament vinculats a la dimensió inicial més educativa i social.

9

AVALUACIÓ DEL PROCÉS D'AVALUACIÓ PARTICIPATIVA

9.1. La impressió dels participants un cop acabat el procés

En la darrera sessió realitzada amb el grup d'avaluació participativa del PEiC es dedica una part del tancament a comentar i avaluar el treball i el procés realitzat. Aquesta avaluació es fa a través d'un debat lliure i obert en els que els diferents assistents expressen la seva opinió. El resultat que s'obté es concreta en les següents idees.

- L'avaluació participativa s'ha vist molt limitada i condicionada pel nombre de persones que s'hi han implicat. Es considera que el nombre de participants –a part del personal de la UdG que coordinava el procés- ha estat excessivament baix i això ha limitat la riquesa i la diversitat d'enfocaments i valoracions que haurien pogut enriquir l'avaluació. El plantejament inicial era que el mateix grup eixamplés el nombre d'assistents implicant a altres agents i representants de la comunitat i, per altra banda, repliqués algunes de les sessions i dinàmiques realitzades. Tot plegat hauria contribuït a fer un procés molt més participatiu. Malgrat es va convidar a tothom a aquesta estratègia de multiplicació i ampliació del grup, no hi ha hagut cap resposta satisfactòria.
- Pel que fa al perfil dels participants també ha acabat condicionant l'avaluació participativa realitzada. La majoria de perfils implicats en el procés han estat tècnics o persones responsables d'entitats o institucions, amb formació i coneixements tècnics. Aquesta certa homogeneïtat quan a la formació i el perfil dels participants segurament també ha limitat d'alguna manera l'avaluació realitzada. S'ha trobat a faltar una major representació d'entitats del barri i, de manera particular, alguna persona jove en representació d'aquest col·lectiu ja que de fet, era un dels àmbits preferents que es van escollir inicialment a l'hora de fer l'avaluació.
- S'explicita també de manera unànime que s'ha perdut una oportunitat de fer un treball d'avaluació més gran i assolir una presa de consciència de la feina feta i de les possibilitats de continuïtat, amb el suport de la universitat. El treball realitzat podia haver estat una bona oportunitat de reordenar la situació actual i, més enllà de fer el procés d'avaluació participativa, haver acabat prenent decisions en relació al futur immediat.
- L'administració municipal és l'administració més vinculada a aquest pla. Més enllà del suport inicial que va donar, la seva implicació i compromís amb l'avaluació participativa del PEiC s'ha anat difuminant i ha acabat pràcticament per desaparèixer. Fins i tot alguns dels tècnics més directament afectats i vinculats al pla han deixat d'assistir a les reunions i al procés d'avaluació.
- Probablement l'equip d'investigació no ha sabut comunicar prou bé el procés d'avaluació que es pretenia realitzar, ni els beneficis i aprenentatges que podia comportar. L'entrada a

la comunitat es va realitzar a través del contacte amb l'administració local i potser hagués calgut fer alguna acció paral·lela amb els agents de la comunitat.

- Malgrat tot, els assistents al procés d'avaluació feta manifesten explícitament que el procés fet els ha estat enriquidor, que hi han après tant en continguts concrets del pla, com en metodologies o criteris d'avaluació, com també en percepcions i valoracions sobre el mateix pla. Creuen que el treball realitzat i la reflexió feta els serà d'utilitat en les decisions que caldrà prendre d'ara endavant en relació a aquest pla o d'altres que en aquest sector puguin venir.

9.2. La bola d'expectatives

En la primera sessió de configuració del grup d'avaluació participativa, a part de delimitar el procés a realitzar vam realitzar la dinàmica de "La bola d'expectatives" en la qual cada un dels assistents havia d'escriure quina era la seva expectativa en relació al procés d'avaluació que anàvem a començar. El compromís va ser que en la darrera sessió revisariem aquestes expectatives per veure en quina mesura ens hi havíem acostat.

En aquesta darrera sessió els assistents van desfer la "bola d'expectatives" que s'havia guardat des de l'inici del procés i es va procedir a llegir i comentar breument els escrits que es van fer. Tot seguit transcrivim els missatges que contenia aquesta bola i que exemplifiquen quin era el desig a l'inici del procés d'avaluació:

- *Aprendre a avaluar un Pla. Definir el seguiment d'algun indicador. Trobar les línies fortes de més incidència del Pla per fer-nos avançar. Reforçar els elements organitzatius de treball en comú. Aprendre molt dels intercanvis que fem i del treball conjunt, tot gaudint del procés. Millorar la interrelació i prendre consciència del treball comunitari i les seves possibilitats.*
- *Que tots i totes plegats siguem més conscients que el Pla no ens solucionarà tots els problemes ni del barri, ni de les associacions, ni de les institucions, però sí que l'evolució ens pot ajudar a entendre el paper de cadascú, les limitacions i potencialitats a treballar plegats, i construir un marc en treballar conjuntament.*
- *Primer de tot conèixer molt més a fons el Pla d'Educació i Convivència, això tant com els que hi participen. Veure el funcionament del PEiC i entendre com evoluciona i permet que els joves i l'entorn en treguin profit.*
- *Conèixer un model d'avaluació extrapolable a les accions o processos participatius. A partir de l'avaluació concreta, millorar els resultats de les properes accions del Pla. Espero, un cop acabat el procés, que hagi estat útil, pràctic, per apropar interessos comuns, enfortir xarxa, resoldre i detectar punts febles del PEiC i enfortir el PEiC.*

- *El procés d'avaluació ens servirà per clarificar el model, llenguatge i les expectatives que tots posem en el Pla i amb sort compartir-les. Donar un pas endavant en la participació real i igualitària de les entitats del Pla.*
- *L'expectativa és trobar un sol eix i avaluar-lo. Crec que pot portar-nos lluny i ens pot ajudar a desencallar el PEiC.*
- *Una millor entesa entre tots els agents relacionats. Optimisme a partir dels resultats i que tothom sàpiga la importància de ser-hi.*
- *Que doni elements objectius per millorar el funcionament del Pla. Coresponsabilitat, participació, rol de cadascú...*
- *Aprendre moltes coses dels barris de Santa Eugènia i Sant Narcís. Aprendre a avaluar més i millor a partir de casos pràctics. Fer relació i amistat. Millorar les estratègies de comunicació i anàlisi de la realitat i els grups.*

Breument es fan alguns comentaris sobre els textos llegits. En resumim algunes de les idees que es comenten:

- Queda clar que no s'ha aprofundit i avaluat un eix o àmbit del pla, malgrat en un inici es va intentar acotar per tal de poder aprofundir. La situació de paràlisi del PEiC i la preocupació per la totalitat del Pla ha afectat i condicionat cada una de les sessions d'avaluació.
- Les dinàmiques realitzades han estat més o menys actives i han facilitat el treball, l'anàlisi i la discussió. En aquest sentit, el propi procés ha estat enriquidor i interessant.
- El procés realitzat no ha aportat solucions màgiques ni informes extraordinaris elaborats per experts externs a la comunitat. S'ha arribat allà on els participants, en el procés d'avaluació, han volgut i pogut arribar en funció dels seus coneixements, la seva dedicació i els seus interessos. La suma i intercanvi d'aquestes aportacions ha enriquit a tots els participants i ha evidenciat i posat sobre la taula els límits i dificultats del pla, però també les seves virtuts, necessitats i possibilitats.

9.3. El qüestionari final que s'adreça als participants

A part de la discussió sobre l'avaluació del procés que té lloc durant la darrera sessió, es fa arribar un qüestionari electrònic als participants per tal que puguin transmetre per escrit la seva valoració del procés realitzat. Els resultats del qüestionari es recullen en aquest apartat.

Valoració del procés d'Avaluació Participativa

Hi ha una gran coincidència en els principals aspectes que es valoren tant positivament com a millorables:

- S'insisteix en que el grup d'avaluació participativa era massa petit i que hi faltaven veus i perfils d'entitats, associacions i col·lectius de la comunitat. Això es diu que limita l'aprofitament del resultat que s'ha obtingut.
- Es valoren molt positivament les dinàmiques i metodologies utilitzades en les sessions d'avaluació. Es diu: *"L'aspecte potser més positiu han estat les dinàmiques de grup, que alhora ha comportat que el grup de treball sigués molt agradable i profitós"*.
- Es suggereix que es podia haver aprofitat també alguna estratègia no presencial per facilitar la participació de més persones.

Què ha significat per tu (a nivell personal o professional) participar en aquest procés d'avaluació participativa ?

Algunes de les aportacions es poden resumir en aquestes idees:

- *La possibilitat de conèixer altres agents que treballen en el territori*
- *A nivell professional he après dinàmiques noves que m'ajudaran a avaluar*
- *M'ha servit per detectar posicions dins del Pla entre els diferents participants*
- *M'he adonat de la complexitat que genera els processos el traspàs/no traspàs d'informació, comunicació. I he vist els punts dèbils i forts que caldria treballar per poder tirar endavant o redirigir el Pla.*
- *Penso que m'ha aportat més a mi que no pas el que jo he pogut aportar al procés.*

10 REFLEXIONS FINALS

Al llarg dels diferents apartats presentats en aquest informe ja s'han anat esmentant les principals idees, reflexions o propostes que es desprenien en cada un dels temes tractats. Ara, per acabar ens proposem únicament ressaltar algunes de les idees que més han estat presents al llarg de tot el procés i que pensem que poden resumir o concloure d'alguna manera el treball realitzat.

Al llarg de tot el procés fet es constata una manifesta i explícita diversitat d'expectatives en relació al que hauria de ser i fer aquest Pla. La gran diversitat d'entitats implicades al llarg dels anys en aquest projecte, la suma d'iniciatives, projectes i altres plans en el mateix procés i la implicació de diferents administracions i aportacions econòmiques n'ha augmentat l'impacte, les possibilitats i els recursos, però també ha engrandit la complexitat, la diversitat d'interessos i l'allunyament, en alguns casos, de l'objectiu inicial i promotor del Pla. Aquesta situació és el que ha determinat que al llarg de l'avaluació participativa realitzada s'hagi posat de manifest sovint els problemes de manca de coordinació, de confiança i de treball en una mateixa direcció. La necessitat d'impulsar més el treball transversal i horitzontal entre les entitats i les diferents administracions implicades o les peticions de descentralització, de simplificació i de millora de la gestió en l'organigrama de funcionament van en aquesta direcció.

En el mateix sentit van les conclusions a les que s'ha arribat al finalitzar algunes de les sessions d'avaluació on es conclou que les entitats tenen la sensació que se les està marginant i excloent dels espais de decisió i debat i que els espais de coresponsabilitat que podien existir en un inici s'han anat reduït o eliminant fins arribar a un model de funcionament excessivament tutelat per part de l'administració.

Aquesta sensació es veu acompanyada per una avaluació negativa dels espais i canals de comunicació existents en el Pla. S'afirma que les estructures existents no arriben a les esferes de decisió popular. És reconeix, doncs, que molts problemes existents en la coordinació i les diferents expectatives del Pla, són causa de les deficiències en el flux comunicatiu i de la diferent interpretació de com s'ha de gestionar el Pla. En aquest sentit es proposa reforçar els ponts de comunicació existents i pensar-ne algun de nou. En paral·lel també es suggereix fer difusió conjunta del Pla i dissenyar un protocol i pla de comunicació que asseguri un correcte flux de la comunicació.

Malgrat s'han formulat propostes concretes pensant en una possible continuïtat del Pla, la valoració feta amb més insistència és la constatació d'un casament i malestar entre una gran majoria de les persones i entitats implicades en el pla. Això ha comportat en els darrers temps una apatia generalitzada i una sensació de desengany i desorientació que ha afectat de manera clara la vivència d'aquest projecte. S'afirma que més enllà de la crisi general que es pateix i que incideix de manera evident en aquest Pla, hi ha una crisi particular i pròpia del PEIC que no es

pot ocultar o ignorar. El Pla ha fet el seu cicle i el que preocupa més ara és saber com tancar el procés.

Hi ha també una satisfacció general i compartida que el Pla ha estat molt positiu i que ha valgut la pena. Tots els participants en el procés d'avaluació participativa s'han mostrat satisfets per la feina feta i els resultats aconseguits –malgrat l'opinió crítica en alguns aspectes i la situació de cansament que es viu en l'actualitat-. Entre els èxits més esmentats hi ha la creació de xarxa social i de coneixement, de relació i de capital social entre els veïns i entitats del barri. S'afirma que l'important no són les estructures, l'important són totes les xarxes que s'han anat produint i les possibilitats de continuar fent un treball conjunt. L'enfortiment d'identitat comunitària i amb ella, la valorització de l'educació (dels serveis i projectes educatius) com a un recurs vertebrador essencial per a la cohesió social. Justament aquesta xarxa és la que en l'actualitat ha donat lloc a la Mancomunitat com a plataforma d'entitats del barri i d'interlocució amb l'Administració. Tanmateix, cal destacar l'empoderament que ha aportat l'experiència a les entitats veïnals. Segurament, l'abandó del PEiC per part d'entitats és en alguns casos justament un dels indicadors del creixement i de l'aprenentatge d'estratègies de reivindicació que s'han assolit.

L'escenari actual és complex. La situació d'acabament d'alguns dels plans que havien format part del PEiC, la situació de crisi o de davallada de moltes de les entitats que han estat promotores del Pla, les retallades en tots els àmbits i de manera especial en les polítiques socials, l'incompliment d'alguns acords i promeses i un nou equip de govern al capdavant de l'administració local han portat a una situació de paralització del Pla. D'altra banda, un projecte d'aquestes característiques requereix un treball transversal important per poder abastar la integralitat en les accions que es proposen. Aquest segurament sembla lluny d'assolir-se amb les actuals estructures administratives i conseqüentment es dificulta i alenteix moltíssim un projecte com aquest. L'aparició de la Mancomunitat també ha condicionat la paralització del Pla. Ha estat viscuda com una oposició al treball dels tècnics municipals i ha enrarit encara més les relacions i ha fet més difícil la comunicació. L'opinió majoritària és en aquests moments que cal una refundació del Pla a partir d'un retorn al treball que va justificar els seus inicis: el suport a les famílies amb dificultats amb l'escolarització dels seus infants i joves. La gran diferència seria, però, que ara no es parteix de zero. La xarxa social existent i l'experiència acumulada haurien de servir per evitar els errors comesos.

L'escenari que es configura en aquests moments en aquesta zona de la ciutat exigeix una atenció especial. Bona part de les raons que van justificar l'origen del PEiC poden tornar a tenir sentit avui i seria una llàstima que tot l'aprenentatge fet no revertís en un nou Pla que possibilités la coordinació i la major eficàcia de les iniciatives que han d'aparèixer si no volem desfer el treball realitzat al llarg d'aquests prop de setze anys.

11

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Referències

- Ajuntament de Girona (2005). *Projecte d'intervenció integral del barri de Santa Eugènia-Can Gibert*. Recuperat 17 juliol 2012, des de http://www.eldimoni.com/docs/intervencio_descripcio_se-cgp_v1.pdf
- Blanco, I., i Subirats, J. (dir.) (2008). *Territori, exclusió social i polítiques d'inclusió: El cas de Girona*. Bellaterra: Institut de Govern i Polítiques Públiques. Recuperat 17 juliol 2012, des de http://ccss.entitatsgi.cat/files/23-2190-document/informe_exurb_girona_final_corregit.pdf?go=3d7fa7fcaa728fb8927707419f620093cd4a5dfc299fdbeb91ee3e75b60b2e62df3e81a3c07e1ee06ee956ed02e62208dc80126e7349f961
- Cooperativa ETCS (2010). *Informe PEC Girona: Mapes sociodemogràfic, escolar i de recursos*. Recuperat 17 juliol 2012, des de http://www.girona.cat/shared/admin/docs/i/n/informe_conjunt_mapes_v1_110427.pdf
- Jover, M., Fortuny, A. i Puigvert, M. (2006). *Atenció Primària Orientada a la Comunitat a l'Àrea Bàsica de Salut Girona 2*. VII Congrés de l'Associació d'Infermeria Familiar i Comunitària de Catalunya (AIFICC). Recuperat 17 juliol 2012, des de http://www.eldimoni.com/docs/cap_cangibert_apoc06.pdf
- Pla Educació i Convivència (2007). *Anàlisi i diagnòstic de la situació dels adolescents i joves dels barris de Santa Eugènia i Sant Narcís de Girona*. Recuperat 17 juliol 2012, des de http://www.eldimoni.com/docs/peic_analisi_joves.pdf
- Pla Educació i Convivència. *Pla d'actuacions 2010-2011*. Document de treball intern.
- Serveis Socials de l'Ajuntament de Girona (2004). *Esborrany de document de treball per a la definició del diagnòstic social dels barris de Santa Eugènia de Ter i Sant Narcís*. Recuperat 17 juliol 2012, des de http://www.eldimoni.com/docs/diagnostic_staeugenia_stnarcis.pdf
- Sharkey, S. i Sharples, A. (2008). From the Beginning: Negotiation in Community Evaluation, *Evaluation*, Vol 14(3): 363–380

Pàgines web consultades

- Pla Educació i Convivència: <http://www.plaeducacioconvivencia.cat/cat/diagnostic.php>
El Dimoni de Santa Eugènia del Ter: <http://www.eldimoni.com/>

Pàgina web del projecte

- Evaluación Participativa: <http://www.citilabpro.eu/evaluacionparticipativa/>

ANNEX 1

ANNEX 2

EVOLUCIÓ			FONTS D'INFORMACIÓ				
VARIABLES	INDICADORS	IDENTIFICADORS	Membres comunitat	Tècnics	Agents clau	Administració	Documents
A) Origen	1. Iniciativa del PDC	1.1. Administració 1.2. Ciutadania 1.3. Entitats 1.4. Integració de projectes existents					
	2. Motivacions						
B) Funcionament	1. Diagnòstic comunitari	1.1. Any en que es va fer 1.2. Vigència 1.3. Resposta a les necessitats					
	2. Tècnics	2.1. Número de tècnics i temps de permanència en el PDC					
	3. Recursos econòmics al llarg del temps	3.1. Distribució dels recursos a cada projecte					
	4. Projectes i activitats	4.1. Número de projectes 4.2. Temàtica dels projectes 4.3. Durada de cada projecte 4.4. Cobertura de carències de serveis públics					
	5. Continuïtat del funcionament	5.1. Períodes d'alt funcionament 5.2. Períodes de baix funcionament 5.3. Períodes d'inactivitat					
C) Participació al llarg del temps	1. Ciutadania	1.1. Número de participants 1.2. Edat dels participants 1.3. Coneixement del PDC					
	2. Entitats	2.1. Tipologia d'entitats 2.2. Número d'entitats participants					
D) Valoració de l'evolució	1. Fets destacables						
	2. Punts forts						
	3. Punts dèbils						

FUNCIONAMENT			FONTS D'INFORMACIÓ				
VARIABLES	INDICADORS	IDENTIFICADORS	Members comunitat	Tècnics	Agents clau	Administració	Documents
A) Coordinació amb altres projectes	1. Iniciativa de coordinació						
	2. Finalitat de la coordinació						
	3. Projectes coordinats						
	4. Entitats participants						
	5. Duració i evolució de la coordinació						
	6. Activitats i projectes resultants de la coordinació						
B) Participació	1. Agents participants						
	2. Tipologia	2.1. Usuaris 2.2. Organitzadors 2.3. Líders					
	3. Projectes en que se dona la participació						
	4. Duració i manteniment de la participació al llarg del temps						
	5. Projectes derivats						
C) Difusió	1. Estratègies de la difusió						
	2. Eficàcia de la difusió						
D) Valoració	1. Percepció dels usuaris	1.1. Coordinació 1.2. Recursos humans i econòmics 1.3. Participació 1.4. Difusió					
	2. Fets destacables						
	3. Punts forts						
	4. Punts dèbils						
E) Línies de futur	1. Recursos necessaris						

RESULTATS			FONTS D'INFORMACIÓ				
VARIABLES	INDICADORS	IDENTIFICADORS	Membres comunitat	Tècnics	Agents clau	Administració	Documents
A) Capital social de la comunitat	1. Aliança entre organitzacions o entitats	1.1. Formalitzades o estables (grups de treball, comissions) 1.2. Procés participatiu o no 1.3. Dins i fora de la comunitat					
	2. Aliança entre persones	2.1. Xarxes socials (tipologies, temàtiques, dimensions) 2.2. Grups informals (tipologies, temàtiques, dimensions)					
	3. Nivell de confiança en les institucions de la comunitat	3.1. Confiança en: Administració, Entitats, Col·lectius i Agents socials					
	4. Circulació de la informació	4.1. Suports per a la comunicació: Eines de comunicació, Mitjans de comunicació i Pàgines web 4.2. Agents implicats: Entitats, Tècnics i Ciutadania 4.3. Característiques de la comunicació (agilitat, fluïdesa, qualitat, informació, bidireccionalitat, retroalimentació)					
B) Participació social de la comunitat	1. Nivell de participació	1.1. Usuaris 1.2. Participació en el PDC: Lideratge i Tècnics 1.3. Desenvolupament de projectes					
	2. Coresponsabilitat dels agents socials en relació al PDC (compromís)	2.1. Participants: Veïns, Tècnics, Administració i Entitats 2.2. Aportacions (econòmiques, humanes, espais, suport informàtic) 2.7. Nivell de compromís					
C) Autonomia del PDC respecte als tècnics	1. Grau d'autonomia	1.1. Econòmica 1.2. Tècnics					
D) Efectes del PDC sobre la identitat comunitària	1. Sentiment de pertinença						
	2. Reforç de la identitat de la comunitat receptora						

RESULTATS			FONTS D'INFORMACIÓ				
VARIABLES	INDICADORS	IDENTIFICADORS	Memòries comunitàries	Tècnics	Agents clau	Administració	Documents
E) Efectes del PDC sobre l'educació i la formació dels ciutadans	1. Accions per fomentar la prevenció de l'absentisme escolar	1.1. Número i característiques de les actuacions					
	2. Accions per prevenir el fracàs escolar	2.1. Número i característiques de les actuacions					
	3. Accions per desenvolupar competències sociolingüístiques	3.1. Número i característiques de les actuacions					
	4. Accions d'apropament als serveis educatius de tota la comunitat	4.1. Número i característiques de les actuacions					
	5. Creació/participació de xarxes i comissions de treball	5.1. Número i característiques de les actuacions					
	6. Accions per fomentar l'educació no formal	6.1. Escola de pares i mares 6.2. Grups d'educació en el temps lliure 6.3. Llars d'infants i casals d'estiu 6.4. Espais de lectura 6.5. Ludoteques/espais de suport familiar					
	7. Percepcions del efectes del PDC sobre l'educació i la formació.						
F) Efectes del PDC sobre la convivència	1. Creació de xarxes d'acollida per als nousvinguts.	1.1. Número i característiques de les actuacions					
	2. Creació d'espais d'intercanvi cultural	2.1. Número i característiques de les actuacions					
	3. Accions de mediació entre serveis o derivació	3.1. Número i característiques de les actuacions					
	4. Accions de mediació i prevenció de conflictes veïnals	4.1. Número i característiques de les actuacions					
	5. Percepcions dels efectes del PDC sobre la convivència						
G) Efectes del PDC sobre l'esport	1. Existència de projectes esportius						
	2. Accions de promoció de l'esport	2.1. Número d'actuacions 2.2. Tipologia: Cohesió, hàbits saludables i valors de desenvolupament personal i social					
	3. Percepció dels efectes del PDC sobre l'esport						
H) Valoració del PDC	1. Fets destacables						
	2. Punts forts						
	3. Punts dèbils						

ANNEX 3

